

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

Titulus V. De Conditionibus apposis in Desponsatione, & alijs
Contractibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

TITULUS V.

De Conditionibus apposis in Desponsatione, & in alijs Contractibus.

Desponsationibus quandoque addi certæ conditiones, modi, & demonstrationes solent, quarum varietas, & vis hoc loco declarari debet.

§. I.

De Conditionis Natura, Varietate, & affnibus ejusdem.

SUMMARIUM.

1. Diversa nominis Conditiō significatio.
2. Alia est Conditiō strictè accepta, alia latè.
3. Hæc primò dividitur in Conditionem de præterito, de præsentì, & de futuro: secundò in Possibilem, & Impossibilem.
4. Possibilis subdividitur in Necessariam, & Contingentem.
5. Impossibilis in eam, quæ talis est ex natura rei, de factò, & de Jure.
6. Bonum Matrimonij triplex est, Bonum prolis.
7. Bonum fidei conjugalis, & Bonum sacramenti.
8. Tertiò conditiō alia est Suspensiva, alia Resolutoria; alia Expressa, alia Tacita.
9. Propriè dicta Conditiō solum illa est, cujus eventus in futurum contingens est.
10. Proinde à propriè dicta Conditiōe deficit Conditiō necessaria Impossibilis, & quæ est de præsentì, vel de præterito.
11. Affnina Conditionis sunt Modus.
12. Causa, & Demonstratio.
13. An Sponsalibus & Matrimonio Conditiō de futuro contingente apponi possit?
14. Defenditur pars affirmans.
15. Objectiones solvuntur.

Quæritur 1. Quid sit Conditiō? R.
Hujus non una est significatio. Nam
1. interdum sumitur pro Statu hominum *S. fin. Inst. de Jur. personar. ibi, In servorum conditione nulla est differentia.* 2. Aliquando pro qualitate rei v. g. Matrimonij *l. exigere 65. ff. de Judic. l. capite 19. & l. tutor 36. ff. de Rit. Nupt.* 3. Quandoque pro Optione, seu Electione *l. Papinianus 8. §. si quis 12. ff. de inoffic. testam.* 4. Alibi pro pacto, seu Lege Contractus *l. si societatem 6. ff. pro Socio, & l. debitori 7. C. de Pact. ibi, Ea conditione, pactoque.* 5. Nonnunquam pro Modo *c. verum 4. b. tit.* 6. Denique, & communissimè pro circumstantia dispositioni adjuncta, à cujus existentia dependere volumus valorem illius. *König hic n. 1. Reiffentuel ibid. n. 1.*

In hoc ultimo sensu accepta Conditiō ad Titulum præsentem pertinet: & dupliciter potest accipi. 1. *strictè*, sive pro ea, quæ de futuro, & contingente effectu est: & hoc sensu juxta *Sylv. V. conditiō n. 15. Gonzal. in c. 1. b. tit. n. 4.* & alios est Oratio dispositionem in tempus, & eventum futurum incertum suspendens. 2. *latè*, & in sensu præsentis Rubricæ, prout includit etiam alia conditionum genera: & sic accepta ad mentem *Zabarell. in c. verum 4. b. tit. Molin. tr. 2. de J. & J. D. 206. n. 1. Wagnerek ad Rubr. b. tit. not. 1. Wiestner ibid. n. 1.* est Oratio, sive adjunctio apposita, vel subintellecta, suspendens, vel resolvens dispositionem Contractus, vel alterius actus, ejusque, quæ ex illo nascitur, obligationem.

Utroque modo accepta Conditiō communiter explicatur per particulam, si ut *Contrabo tecum Matrimonium, si pater tuus consenserit, vel Duco te, si virgo es &c.*

Quæritur 2. Quotuplex sit Conditiō? R.
Conditiō latè accepta 1. dividitur in Conditionem de præterito, de præsentì, & de futuro. Conditiō de præterito dispositionem resolvit, & dependentem reddit ab aliquo, quod exiit; Conditiō de præsentì ab aliquo, quod actu exiit; & Conditiō de futuro ab aliquo, quod primum exiit *§. sub conditione 4. Inst. de V. O.*

Dividitur 2. In Conditionem possibilem, & impossibilem. Possibilis est, quæ se habet ad esse, & non esse, ideoque evenire, & non evenire potest. Impossibilis, cum quid fieri repugnat.

Possibilis subdividitur in Necessariam, & Contingentem. Necessaria est, quæ ordine naturæ, vel aliàs omnino est exitura. Contingens alia est Potestativa, alia Casualis, alia Mixta. Potestativa, seu Arbitraria nuncupatur, quæ dependet à sola, & libera voluntate ejus, qui vel dando, vel faciendo illam implere potest, qualis est, *Ducam te, si Christianam Religionem amplecti volueris.* Casualis, quæ pendet ex futuro eventu, & ex voluntate tertij, ut, *Ducam te, si Imperator vicerit Turcam.* Mixta, quæ partim casualis, ac fortuita, partim arbitraria est, ut, *Ducam te, si redieris ex Italia:* quod tam à fortuna, quam à voluntate abeuntis pendet. *Canis. ad Rubr. b. tit. n. 1. Gonzal. in c. 1. eod. n. 5. König hic n. 5. & 6.*

Cop.

Conditio impossibilis alia est talis ex natura rei, cui natura est impedimento, quo minus existat, ut, *Ducam te, si Hircocervum ceperis*. Alia talis est de facto, cum quid Jure, & naturâ fieri potest, propter difficultatem tamen impossibile judicatur, ut *Si montem aureum in dotem dederis*. Alia denique talis est de Jure, ut cum pro conditione ponitur res Lege prohibita; quod enim Lege non licet, id nec posse censetur. l. filius 15. ff. de condit. Inst. Et hæc iterum alia est contra substantiam Matrimonij; alia quæ non repugnat substantiæ Matrimonij.

Contra substantiam Matrimonij pugnat censetur Conditio, quando pugnat contra triplex bonum Matrimonij, videlicet contra bonum prolis, bonum fidei, & bonum Sacramenti. Primum bonum spectat procreationem, & educationem liberorum; quamvis enim proles, & harum generatio non sit de substantia Matrimonij, ex consensu tamen in hoc præstito nascitur obligatio ad exhibendos, si petantur ab altera parte, actus ex se aptos ad generationem prolis, & nihil illicitè agendum, quo ejus procreatio impediatur. Unde Bono prolis repugnant conditiones, contractui nuptiali adjectæ, de sumenda potione sterilitatis, aut ea alio modo procuranda; de femine extra vas emittendo, & impedienda consummatione copulæ carnalis, prolisque conceptione; de procurando abortu, aut prolis natæ suffocatione, vel alia ejus peremptione &c.

Alterum Matrimonij bonum consistit in mutua fidelitate, quam conjugum uterque alteri servare tenetur, non solum reddendo debitum conjugale, si petatur, sed etiam alteri se non committendo. Hic Bono adversantur Conditiones, Matrimoniorum contractui adjectæ, quibus vel excluditur obligatio etiam radicalis ad exhibendos sibi mutuo actus conjugales, vel imponitur obligatio pro quæstu se prostituendi alijs.

Tertium Bonum poscit individuum societatem vitæ, quam omnimodam consecutum est Matrimonium consummatum inter fideles, ex elevatione ejusdem ad dignitatem Sacramenti. Cum hoc Sacramenti bono pugnant conditiones, Matrimonio adjectæ, de vitæ societate restricta ad certum, vel incertum tempus, e. g. *Duco te, & habeo te pro conjugæ meæ, donec Sponsa opulentior, nobilior, honoratior &c. offeratur*; vel *quandiu mihi non displicueris*; aut *nisi libellam repudij tibi dederis &c.*

Dividitur 3. Conditio in Suspensivam, & Resolutivam. *Suspensiva* dicitur, quæ actus obligationem, seu effectum suspendit, donec conditio existat, ut si dicas, *Duco te, si in dotem afferas mille*. *Resolutoria*, quæ non obstat, quin contractus, vel actus ab initio sit purus, facit tamen,

R. P. Schmalzgrueber L. IV,

ut possit resolvi, v. g. *Contrabo tecum, donec aliam ditioem invenero*.

Dividitur 4. in Expressam, & Tacitam. *Expressa* est, quæ conceptis verbis apponitur. *Tacita*, quæ actui alias inest, etiam non exprimitur. Cujusmodi aliæ sunt *Generales*, quæ nempe cuilibet contractui tacitè insunt v. g. *Si DEUS voluerit, si poterit &c.* Aliæ *Speciales*, quæ alicui actui in specie insunt, ut in Sponsalibus, *Si nullum intervenerit impedimentum, si res in eodem statu permanserit &c.*

Quæritur 3. Quænam ex enumeratis Conditionum speciebus sint propriè dictæ Conditiones? 1. propriè Conditio solum est, cujus eventus in futurum contingens est. Patet ex l. institutio 10. ff. de condit. Inst. ibi: *Cum nulla sit conditio, que in præteritum confertur, vel in præsens, veluti si Rex Partiborum vivit, si navis in portu stat*. Ratio est, quia natura veræ conditionis est suspendere valorem actus, & obligationem illius, atque facere, ut actus possit subsistere, vel deficere, juxta existentiam nempe, & defectum conditionis, hoc autem non fecit conditio de præsentis, vel de præterito l. cum ad præsens 37. ff. de reb. credit. & S. conditiones 6. Inst. de V. O. ibi, *Conditiones, que ad præsens, vel præteritum tempus referuntur, aut statim infirmant obligationem, aut omnino non differunt, veluti, si Titius consul fuit, vel si Mevius vivit, dare spondes? nam si ea ita non sunt, nihil valet stipulatio; sin autem ita se habent statim valet*.

Proinde à natura propriè dictæ Conditionis deficient 1. Conditio necessaria; que enim per rerum naturam sunt certa, non morantur obligationem, licet apud nos incerta sint, prout dicitur S. conditiones cit. 2. Conditio impossibilis: quia cum certum sit non eventuram, ex ejus eventu valor, & obligatio actus suspendi nequit l. impossibilis 7. & l. in illa 8. ff. de V. O. 3. Ea, quæ de præsentis, vel præterito est; quia dispositionem, & obligationem non suspendit S. conditiones cit. & l. itaque 39. ff. de reb. credit.

Quæritur 4. Quænam sint Affinia Conditionum? 1. Conditioni affinis est Modus, Causa, & Demonstratio. *Modus* secundum Sylv. V. conditio n. 3. Engl. hic n. 3. König ibid. n. 29. & alios passim est adjectio alicujus oneris, ad quod post contractum perfectum obligare volumus contrahentem. Communiter exprimi solet per dictionem *Ut v. g. Ducam, vel duco te, ut divitias, vel honorem consequar*. Sylv. l. cit. Pirh. hic n. 1. Wiestner n. 2. Differt à Conditione; quia Conditio dispositionem, & obligationem ferè suspendit, ita, ut hæc effectum non consequatur, nisi illa verificetur; Modus autem dispositionem perfectam supponit, eamque duntaxat temperat oneris adjectione l. si doceas 1. & l.

Aa 2

seq

seq. C. de Donat. que sub dom. &c. Gloss. in c. verum 4. h. tit. V. conditione, Abb. ibid. n. 2. Vivian. ad c. cit. 7. nisi hoc, Engl. hic n. 3. König n. 29. Wiestner n. 2.

12 *Causa* tum apponi Contractui dicitur, quando denotatur causa, ob quam contrahitur. Explicatur per dictionem *Quia*, ut, *Contraho tecum, quia dives, vel pulchra es*, Engl. n. 6. König n. 27.

Demonstratio fit, quando exprimitur aliqua qualitas, per quam determinatur, vel demonstratur persona, cum qua contrahitur, ut, *Duco te, quæ es libera, vel virgo, aut filia hujus Principis &c.* Sylv. l. cit. Wagnereck ad Rubr. h. tit. not. 3. Engl. n. 5. König n. 28.

13 *Quæritur* 5. An Sponsalibus, & Matrimonio conditio de futuro contingente apponi possit? Negant Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. 7. rursus, Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. n. 4. Sanch. l. 5. de Matrim. D. 1. n. 5. & videtur istud probari. 1. Quia Sponsalia, & Matrimonium sunt actus legitimi. sed actus legitimi nec conditionem, nec diem recipiunt juxta *Reg. actus legitimi* 77. ff. & *Reg. 50. de R. J. in 6. ergo &c.* 2. Quia quamdiu Conditio pendet, Matrimonium non est, cum, ut *infra n. 57.* dicetur, casu, quo ante eam impletam Matrimonium per verba absoluta contrahitur cum alia, istud valeat, & prius conditionarum tollatur. 3. Quia Matrimonium ad id est institutum, ut ita ex eo sequatur purus effectus cohabitationis, & conjunctionis mutue, qui effectus pendente conditione non sequitur.

14 Sed dicendum, posse Matrimonio, & Sponsalibus apponi Conditionem etiam in futurum pendentem. Ita post *Glossam*, & *Abbatem Canil. in Rubr. h. tit. n. 3. Zœl. hic n. 5. fin.* König *ibid. n. 14.* & patet ex eo, quia Sponsalia, & Matrimonium sequuntur naturam cæterorum Contractuum. atqui Contractus cæteri (nisi aliter sit Jure dispositum) fieri possunt sub conditione in futurum pendente. ergo etiam Sponsalia, & Matrimonium. *Excipiuntur* Conditiones, quæ substantiæ Matrimonij repugnant; hæ enim, ut n. 117. dicetur, ejus Contractum vitiant. Et talis est Conditio Resolutoria; cum enim Matrimonium inducat vinculum ex natura sua indissolubile, sequitur eidem repugnare Conditionem, quæ illud semel le-

gitimè contractum dissolvat. *Intelligendum* autem istud est de Conditionibus adjectis arbitrio contrahentium; nam eidem Matrimonio non repugnat Conditio resolutoria, quæ ipso Jure inest, prout omni Matrimonio Ratio inest Conditio, *Nisi statum perfectiorem elegero per Professionem solemnem in Religione approbata, vel Nisi Pontifex dispensaverit.* Aliter sentiendum de Sponsalibus de futuro; hæc enim contrahi sub conditione resolutoria non tantum illa, quæ Jure inest, sed arbitraria etiam possunt, ut bene notat Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 133. Ratio est, quia etiam, quando absolute contracta sunt, mutuo contrahentium consensu dissolvi possunt. Igitur etiam ab initio contrahi possunt sub conditione resolutiva, cujus virtus, & effectus erit, ut interim, dum pendet conditio, Sponsalia sint valida, ea verò eveniente, dissolvantur.

Neque obstant Argumenta Sententiæ oppositæ. *Ad 1.* Regula illæ intelligi debent de actibus, quibus ex natura rei, vel ex speciali Legis dispositione conditio adijci prohibetur, quod v. g. ijs præscripta sit certa forma, ut sunt Sacramenta Baptismi, Pœnitentiæ, Eucharistiæ &c. non autem de actibus, qui à voluntate nostra dependent, ut sunt plerique Contractus, & inter hos etiam Sponsalia, ac Matrimonium; hæc enim nec certam formam à Lege Divina habent, neque à Jure recipere conditionem prohibentur, imò clarè permittuntur c. de illis 3. & c. *super eo 5. h. tit.* *Ad 2.* Ad Matrimonij essentiam requiritur, ut sit consensus de præsentem, qui habetur, etiamsi addatur ei conditio in futurum pendens: erit igitur ante completam conditionem Matrimonium, quamvis nondum in suo esse perfectum; quod novum non est, sed commune cum omnibus actibus, & contractibus, cum conditione in futurum pendente initis. *Ad 3.* Antecedens simpliciter verum non est, cum constet hunc effectum suspendi posse primo bimestri, quando unus contrahentium de Religione ingredienda deliberat: si ergo effectus purus non statim sequi debet, natura hujus Contractus conditionem non excludit. Restat ergo, ut examinerur ulterius, quales conditiones admittantur in Matrimonio, & Sponsalibus.

Unde fit,

§. II.

De Conditione Honestæ Possibili.

S U M M A R I U M.

- 16. 17. An Matrimonio adjici possint Conditiones intrinsecæ, & quid operentur?
- 18. Quid sentiendum de Matrimonio contracto sub conditione, Si DEO placuerit.
- 19. Conditio de presenti, vel præterito adjecta Matrimonio illius valorem non suspendit.
- 20. Sed hoc statim valet, si conditio talis impleta sit, etiamsi contrahentes ignorent impletam esse.
- 21. 22. Si impleta non sit, non convalescit per copulam subsequutam.
- 23. Quod intelligendum est nunc post Tridentinum.
- 24. Solvitur dubitandi Ratio.
- 25. Et confirmatur Sententia.
- 26. Si Matrimonium contrahatur sub conditione de futuro necessario, statim producit obligationem.
- 27. Quod etiam dicendum, si contrahatur sub conditione contingente, sed infallibiliter eventura.
- 28. Exceptiones.
- 29. Conditio de futuro contingente honesta, valorem Sponsalium, & Matrimonij suspendit.
- 30. Si apponatur in ipso contractu.
- 31. Et interea non fit recessum à conditione.
- 32. Ipsaque conditio substantiæ Matrimonij non repugnet.
- 33. 34. Ut sponsalia, postea conditione obligent, non est opus novo consensu, nisi interea revocatus sit consensus prior.

- 35. An idem dicendum de Matrimonio?
- 36. 37. Defenditur Sententia Affirmans.
- 38. Solvuntur Objectiones.
- 39. Sacramentum conficitur à sic conditionatè contrahentibus tum, cum impletur conditio.
- 40. Etiam si contrahentes nesciant illam evenisse.
- 41. Et tunc cogi possunt ad cohabitandum.
- 42. Utrum nunc post Trid. necessarium sit, ut etiam impletioni conditionis Parochus, & testes intersint?
- 43. Præsertim si de impletione conditionis non constet publicè?
- 44. Ecce. Propugnatur Sententia negativa.
- 48. Argumentum Sententiæ adversæ diluitur.
- 49. 50. Quando Conditio hæc, Contrabo tecum, si patri placuerit, censetur impleta?
- 51. 52. 53. Quid si Pater primò dissentit, deinde consentit?
- 54. Quando aliquis cum conditione de futuro contraxit Sponsalia cum duabus, prævalent priora?
- 55. An idem dicendum sit de casu Matrimonij cum duabus contracti?
- 56. 57. Respondetur distinguendo.
- 58. Solvuntur Argumenta opposita.
- 59. Non facile permittenda sunt Matrimonia sub conditione in futurum pendente.

Conditiones Honestæ Possibiles secundum dicta §. præc. possunt esse vel Intrinsecæ, quæ tacitè intelliguntur, vel Extrinsecæ, quæ, ut adjectæ dici possint, debent esse expressæ: & ex his aliquæ sunt de præterito, aliæ de presenti, aliæ de futuro.

16. Quæritur I. An Matrimonio adjici possint Conditiones intrinsecæ, & quid adjectæ operentur? De primo membro Quæstionis dubium esse non potest; quia cum hæ conditiones naturâ insint Matrimonio, nihil vetat eas exprimi, & explicitè apponi. Quoad alterum ejus membrum videndum est, quomodo adjiciatur talis conditio; nam si eo prorè modo adjiciatur, quo modo necessariò inest, relinquit Matrimonium purum, & absolutum, nec suspendit ejus valorem: conf. circa valorem Contractûs nihil operatur, Circa valorem, inquam; nam quoad liberationem à poena, in malè contrahentes lata, efficax est. Et hinc, ut Sanch. l. 5. de Matrim. D. 1. n. 14. notat, qui scienter contrahit cum consanguinea sub ea conditione, si non es consanguinea, minimè incur-

rit Excommunicationem, quæ per Clem. us. de consang. & affinit. lata est in contrahentes scienter cum consanguineis. Ratio est, quia hac Censura Ecclesia punit finistrum affectum contrahentium, quem minimè ostendunt consanguinei ineuntes Matrimonium sub data conditione.

At si aliter, quàm quo modo inest, apponatur talis conditio, ut si contrahens dicat, Contrabo tecum, si Ecclesia judicaverit, nullum inter nos esse impedimentum, jam erit verè conditio, & Matrimonij valor suspendetur, dum Ecclesia, præmissa solerti indagine, pronuntiaverit, nullum inter Sponfos intercedere Impedimentum; sub hac enim conditione censetur esse contractum. Sanch. l. cit. n. 12. & 13.

Dubium est, quid sentiendum de Matrimonio contracto sub conditione, Si DEO placuerit? In quo diversæ DD. sententiæ sunt; nam Gloss. in c. un. fin. de Sponsal. in 6. putat esse Sponsalia conditionata. Alij contra cum Archidiacono, Rosella, Tabiena, soto id negant. Non pauci cum Joanne Andrez, & Franco distinguunt, & conditio-

naliam esse afferunt, quando subest impedimentum; secus, quando non subest.

18 Has in speciem dissidentes Sententias componit Sanch. l. cit. n. 11. distinguendo; nam si contrahentes sub hac conditione, id intelligant de *Voluntate beneplaciti*, quâ DEUS omnia, quæ fiunt, aut vult, aut permittit, conditio hæc non suspendet consensum; quia est conditio generalis, & in omni contractu intelligitur, Si verò intelligant de voluntate DEI approbante, quasi sentiant, *si contractus DEO non displiceat, sed sit juxta ejus beneplacitum*. conditio suspendet obligationem ex tali contractu, saltem in actu 2. donec constiterit, eum placere DEO; quia multa, quæ fiunt, sunt contra beneplacitum Divinum. Proin DD. qui afferunt Sponsalia, sub tali conditione contracta, esse conditionalia, intelligendi sunt de voluntate posteriori; de priori autem, qui negant.

19 Quæritur 2. An obligationes Contractus Matrimonialis, vel Sponsalij suspendat, aut vitiet adjecta Conditio de præterito, vel præsentis, v. g. *Duco te, si es virgo, nobilis, dives. si Pater tuus est mortuus, si Titius ex Italia venit* &c. Negativè: sed statim contrahens est obligatus, si conditio est, vel fuit posita; contra non est obligatus, si non est posita, neque contrahitur eo casu obligatio, etiam si conditio talis postea impleatur. Ita S. Thom. in 4. dist. 29. q. un. art. 3. q. 3. Sanch. l. 5. de Matr. D. 6. n. 1. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 1. Conink D. 29. de Sacram. n. 8. Palao tr. 28. D. 2. p. 11. §. 1. n. 1. Canis. ad Rubr. b. tit. n. 1. Wex Ariada. p. 5. tr. 2. §. 6. n. 10. Wagnereck in c. fin. V. si turpes, not. 3. Vallens. hic n. 3. Zoel. n. 1. §. 8. Schambog. n. 2. König n. 7. Reiffenstuel n. 12. Magnif. P. Schmier p. 2. de Sponsal. c. 2. n. 86. Ratio est, quia Contractus ex voluntate, & conventionem contrahentium legem, & conditionem accipiunt juxta Reg. Contractus 85. in 6. igitur si contrahentes in Matrimonium, & Sponsalia consenserunt sub conditione nobilitatis, paternæ mortis &c. his existentibus, statim nascitur obligatio. Conf. quia in alijs Contractibus conditio de præsentis, vel de præterito non suspendit obligationem, sed ea si vera est, valet contractus; si verò non est vera, non valet §. conditiones 6. Inst. & l. si stipulatus 120. ff. de V. O. ergo idem dicendum de Matrimonio, cum hoc Contractus naturam retineat.

Proceditque hoc, etsi contrahentes 20 ignorent positam esse conditionem, ut contra Conink l. cit. n. 6. §. 9. docent Laym. n. 1. cit. v. neque verò, Pal. n. 3. König n. 17. Reiffenstuel n. 12. & sumitur ex l. cum ad præsens 37. ff. de reb. credit. nam existentis Conditionis, non scientiæ alligârunt suum consensum. Ex quo sequitur, invalidum esse Matrimonium, initum cum mu-

liere sub conditione, *Si legitima es*, quando illa legitima esse creditur, & non est, ut colligitur arg. l. cit. & notant Fagnan. in c. fin. b. tit. n. 14. Wiestner hic n. 3. Reiffenstuel n. 17. ibid. & patet ex ratione; nam Conditio illa possibilis est, & honesta, & quidem de præsentis. Conditio autem possibilis, & honesta de præsentis, vel præterito, contractui nuptiali adjecta, si vera est, conjugium statim validum; si verò falsa, statim secundum modò dicta irritum reddit. ergo &c.

Dubium est, an Matrimonium, quod 21 initum est sub conditione de præsentis, vel de præterito, convalescat, subsecuta carnali copulâ, ita, ut etiam detectâ postea non existentia conditionis, qui sic contraxerunt, amplius separari nequeant? Ratio dubitandi sumitur à paritate cum conditione de futuro contingente; nam si v. g. aliquis contraxerit Sponsalia, & Matrimonium sub conditione, *si pater consenserit*, & ante illius eventum ita desponsatam carnaliter cognoscat, à conditione recessisse præsumitur c. de illis 3. c. super eo 5. & præsertim c. per tuas 6. b. tit. estque præsumptio ista Juris, & de jure, ita, ut contrarij probationem directam non admittat. igitur pariter à conditione recessisse censetur, qui postquam contraxit sub conditione de præsentis, vel de præterito, ante habitam notificationem, quod ea non existat, vel extiterit, copulam carnalem cum Sponsa habuit.

Sed dicendum, per ejusmodi copulam 22 Matrimonium, sub tali conditione initum, non convalescere, vel confirmari. Ita Abb. in c. per tuas cit. n. 4. Ancharan. ibid. n. 3. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 1. n. 13. Fagnan. in c. per tuas cit. n. 22. Gobat Theol. Exper. tr. 10. n. 452. Wiestner hic n. 6. Reiffenstuel ibid. n. 14. Magnif. P. Schmier p. 2. de Sponsal. c. 2. n. 86. Ratio est, quia conditio de præsentis, vel de præterito, adjecta actui, vel contractui, & non impleta illum initio invalidum, ac nullum reddit, secundum dicta n. 19. igitur nec subsecuta eundem copula confirmare eundem potest; ut enim confirmet contractum Matrimoniale, deberet inita esse animo conjugali, non fornicario. atqui animo conjugali inita esse non potest, cum Matrimonium, copulam præcedens, utpote conditione non posita, sub qua contractum est, nullum, & irritum sit.

Procedit autem hoc post Tridentinum, 23 & in locis, ubi ejus Decretum de Matrimonio clandestino receptum est; nam ante Trid. & in locis, ubi Decretum istud receptum non est, ad excludendum peccatum admissio copulæ post Sponsalia conditionate inita ex præsumptione Juris est consensus virtualis absolutus, quo præsumitur contractum de novo Matrimonium, exclusâ con-

conditione, quæ proin censetur esse remissa per textum cit.

24 *Ad Rationem dubitandi distinguendum* est inter Sponsalia de futuro, & Matrimonium: si post Sponsalia, sub conditione de futuro inita, secuta fuit carnalis copula, vi textum cit. præsumitur remissa conditio, quia per hanc valor illorum fuit suspensus ex eventu ejusdem conditione solum, quamdiu ligari illa contrahentes voluerint, à qua recedere pro arbitrio suo possunt. In Matrimonio verò, ut recessus à conditione facere illius contractum absolutum possit, in locis, ubi receptum est memorandum Trid. Decretum, necesse est, ut hic eorum recessus innotescat Parocho, & testibus; aliàs enim, usque dum eveniat conditio, cum qua primò contractum est, testificari isti de Matrimonio absolute contracto non poterunt, & sic illud clandestinum, & invalidum erit.

25 Ex quo proin confirmatur Responsio n. 22, data; nam ut Matrimonium, sub conditione de futuro contingente contractum, fiat absolutum, necesse est, ut vel eventus conditionis, vel recessus ab ea innotescat Parocho, & testibus, igitur idem necessarium etiam erit, ut per recessum à conditione de præterito, & futuro, quem ex copula subsequente Jus præsumit, convalescat, & confirmetur Matrimonium, sub ea conditione initum: quod si fiat, jam censetur initus Contractus novus, cum prior contractus, utpote non existente conditione, fuerit absolutè nullus, & sic confirmari, nisi per novum contractum, nequeat. Et hoc discrimen est inter Matrimonium contractum sub conditione de futuro, & inter contractum sub conditione de præterito, vel de præterito, quòd illius valor sit tantum suspensus, istud verò absolute nullum sit.

26 *Queritur 3.* Utrum Sponsalia, vel Matrimonium suspendat, aut vitiet Conditio de futuro possibilis, & honesta, ipsis apposita? *¶* Cum distinctione? Vel enim conditio illa est de futuro necessario, vel de futuro contingente.

Si primum, ut si contrahens dicat, *Contrabo tecum, si sol cras orietur*, Sponsalium, vel Matrimonij obligatio ejus adjunctione non suspenditur, vel vitatur, sed statim datur perinde, acsi purè, & sine conditione fuissent contracta. Ita S. Thom. in 4. dist. 29. q. un. art. 3. q. 3. Navar. Man. c. 22. n. 66. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 2. n. 10. Sanch. l. 5. de Matr. D. 2. n. 2. Conink. D. 29. de Sacram. n. 8. §. idem. Pont. l. 3. de Matr. c. 1. n. 8. Palao tr. 28. D. 2. p. 11. §. 2. n. 1. Canis. ad Rubr. b. tit. n. 1. Barbof. in c. eod. n. 1. Gonzal. in c. 1. n. 5. & in c. fin. n. 5. Wagnereck ibid. §. si turpes not. 4. Fagnan. n. 16. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 6. n. 11. Vallens. hic n. 3. Zoesl. n.

7. Honor. n. 4. Pirhing. n. 11. Schambog. n. 9. König n. 18. Reiffenstuel n. 10. Wieltner n. 7. & colligitur ex l. si pupillus 9. §. qui sub conditione 1. ff. de Novat. ibi, *Qui sub conditione stipulatur, quæ omnino exitura est, purè videtur stipulari.* Ratio est, quia cum ejusmodi conditio jam sit determinata in causa, pro præterito, & jam existente habetur. Atqui si præteritum esset, & jam existeret, statim obligationem induceret. Igitur eam inducet, etiamsi nondum existeret.

Idem dicendum, quando apposita 27 est conditio contingens, sed quæ infallibiliter est eventura, qualis est, *Si Antichristus venerit*, ut contra Adrian. in 4. q. 3. de Matr. dub. 16. ante §. ad rationes, & toto dub. 17. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. dub. 2. n. 11. Henriq. l. 11. de Matr. c. 12. n. 4. melius docent Lud. Lopez p. 2. Instrucl. de Matr. c. 43. ad fin. Sanch. l. 5. de Matr. D. 2. n. 7. Palao §. 2. cit. n. 2. quia ratione suæ infallibilitatis reputatur quasi necessaria; ideoque non debet censerì apposita ad suspendendum consensum, sed ad ejus certitudinem demonstrandam. *Neque obstat*, quòd talis conditio nondum sit præterita in causis suis, cum effectus non contineatur in causa proxima determinata; sufficit enim, quòd sit determinata in Præscientia Divina, & hoc ex Scripturæ testimonio notum sit contrahentibus. Sanchez l. cit.

Excipitur 1. Si contrahentes putent, conditionem, quæ revera est necessaria, esse contingentem; tunc enim sortitur effectum conditionis contingentis, & suspendit contractum usque ad eventum conditionis; quia in eorum intentione contingens est. Henriq. l. 11. de Matr. c. 12. n. 4. Petr. de Ledesin. de Matr. q. 43. art. 5. dub. 2. concl. 3. Sanch. l. cit. n. 3. Schamb. n. 9. König n. 18. & alij supra.

Excipitur 2. Si ex circumstantijs facile colligatur, talem conditionem non apponi tanquam conditionem, sed tanquam temporis præfinitionem, ut si quis dicat, *Contrabo tecum, si pater meus morietur*; etsi enim conditio hæc necessario futura sit, conditio tamen in diem signatum fertur, & sic de futuro est; quia sensum parit, *Contrabo tecum, quando pater meus obierit* arg. l. heres 79. ff. de condit. & demonstr. Sanch. n. 6. Conink. n. 8. Barbof. n. 5. Zoesl. n. 7. Pirhing. n. 11. Schambog. n. 9. Reiffenstuel n. 11. König n. 18. fin. Pro quo considerandæ sunt circumstantiæ; si enim adjicienti fuerit commodum, contractum ante illud tempus non esse absolutum, credibile est, voluisse apponere ei tempus, tanquam conditionem: secus, si ejus omnino nihil intererat, an statim, an postea impleatur Conink l. cit. §. in dubio.

Si secundum, & Conditio apposita 29 Sponsalibus, vel Matrimonio sit de futuro contingente, nisi illa conditio substantiæ Ma-

trimonij contraria sit, suspendit obligationem, & valorem Sponsalium, & Matrimonij sub tali conditione contracti, ita, ut ante ejus eventum non valeant, neque obligent. Ita Sanch. l. 5. de Matr. D. 6. n. 2. Conink D. 29. de Sacram. n. 9. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 2. Palao tr. 28. D. 2. p. 11. §. 2. n. 3. Vivian. in c. de illis 3. h. tit. pr. Barbol. in c. quicumque 1. eod. n. 2. Gonzal. ibid. n. 8. & in c. per tuas 6. n. 2. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 6. n. 12. §. 14. Zæf. hic n. 5. §. 6. Pirhing n. 4. Schambog. n. 2. König n. 19. Wiestner n. 8. Reiffensuel n. 15. & alij communiter. Sumitur ex c. de illis cit. & c. super eo 5. h. tit. Ratio est, quia generatim loquendo Conditio propriè dicta, & de futuro contingente suapte naturâ suspendit contractum, cui adjicitur l. si ita stipulatus 97. §. si tibi 2. ff. de V. O. unde cum nullo Jure à Matrimonio rejiciantur conditiones honestæ, & possibiles, sed tantum turpes, & impossibiles, ut constat ex c. fin. h. tit. etiam Matrimonio additæ suspendent Matrimonium, & efficient, ut non valeat, donec impleatur conditio. Excipitur casus extraordinarius, quo quis impediret culpabiliter, ne conditio impleretur. Tanner. D. 8. q. 1. n. 66. Sporer de Matr. n. 181. Wex n. 12. cit. conformiter l. in Jure 161. ff. de R. J. ubi Ulpianus, in Jure, inquit, Civili receptum est, quotiens per eum, cujus interest conditionem non impleri, fiat, quod minus impleatur, perinde haberi, ac si impleta conditio fuisset.

⁹⁰ Dubium est, quando obligationem, & valorem Sponsalium, vel Matrimonij suspendat Conditio de futuro contingente possibili, & honesto? ⁹¹ Ut vim suspensivam obligationis, & valoris habeat, requiritur 1. ut apponatur in ipso contractu sponsalium, & Matrimonij; nam si ex intervallo primum apponatur post contracta Sponsalia, vel Matrimonium, suspendere obligationem illorum non potest, cum ea jam sit antè contracta. Disparitas tamen est in Sponsalibus, & Matrimonio; nam in Sponsalibus, parte utraque consentiente, etiam ex intervallo addi potest; non verò in Matrimonio, licet pars utraque consentiret. Alex. de Nevo in c. de illis cit. n. 17. Præposit. ibid. n. 4. Sanch. D. 6. cit. n. 3. §. 4. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 2. Pirhing hic n. 4. Schambog. n. 2. fin. Ratio disparitatis est, quia cum Sponsalia mutuo consensu tolli possint, etiam poterit mutuo consensu obligatio illarum absoluta mutari in conditionatam. Contrarium est in Matrimonio; cum enim istud semel legitime contractum mutuo consensu amplius dissolvi nequeat, hinc fit, ut postquam semel effectum sortitum est, ne quidem communi utriusque consensu nova conditio illi apponi possit.

³¹ 2. Requiritur, ut non sit recessum à conditione; quod duobus in casibus fieri

potest, quorum prior est, si post Sponsalia contracta sub conditione, Matrimonium contrahatur purè, & absolutè; posterior, si carnalis copula sit subsecuta. Sed iste casus, ut n. 23. monui, nunc post Tridentinum in terris, ubi receptum illud est, locum non amplius habet, quippe quo cum matrimonijs clandestinis etiam præsumpta sublata sunt. Sess. 24. c. 1. de reform. Matr. Antiquo Jure per ejusmodi copulam, post Sponsalia conditionatè contracta spontè admissam, censebatur remissa conditio, ut haberetur c. de illis cit. quia ad excludendum peccatum fornicationis præsumebatur copula animo conjugali facta, & conf. Matrimonium contractum absolutè.

³² 3. Requiritur, ut talis conditio substantiæ Matrimonij non sit contraria; nam si ita contraria foret, Sponsalium, & Matrimonij contractum non suspenderet, sed omnino tolleret, quia, ut infra n. 117, dicitur, is, qui sub ejusmodi conditione contrahit, manifestè non vult contrahere Sponsalia, vel Matrimonium, quippe quod sine substantialibus suis non potest subsistere.

³³ Quæritur 4. An Matrimonium, vel Sponsalia, contracta sub conditione de futuro honesta, & contingenti, eâ positâ, fiant valida, & obligent absque novo consensu utriusque contrahentium? Certum est 1. opus esse novo consensu, si ante eventum conditionis ex alterutra parte contrahentium consensus prior est revocatus, ut rectè advertit Sanch. l. 5. de Matr. D. 8. n. 1. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 2. Rosignol. de Sponsal. prænot. 5. sect. 9. n. 5. Pirhing hic n. 23. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 7. n. 2. y. posterior in fin. Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 127. quia jam prior consensus non peritit.

³⁴ Similiter satis certum est 2. Non requiri novum consensum, ut Sponsalia de futuro conditionata, posita conditione, inducant obligationem absolutam. Sanch. l. cit. & alij apud ipsum. Colligitur clarè Argumento c. un. de Sponsal. in 6. ubi negatur, quòd ex Sponsalibus conditionatis ante eventum conditionis nascatur impedimentum publicæ honestatis, ex defectu consensûs Igitur per Argumentum à sensu contrario post eventum conditionis nascetur impedimentum publicæ honestatis; & conf. cum hoc Impedimentum non nascatur, nisi ex Sponsalibus validis, consensus eo casu non deerit.

³⁵ Controversia solum est de Matrimonio, an posita conditione, sub qua contractum est, perficiatur sine novo consensu? Negant S. Thom. in 4. dist. 29. q. un. art. 3. q. 3. S. Bonavent. ibid. dist. 28. q. 3. n. 13. Sot. dist. 29. cit. q. 2. art. 1. concl. 3. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. in pr. n. 15. Gutier. l. 1. qq. can. c. 22. n. 21. Henriq. l. 11. de Matr. c. 12. n. 3. Tanner. tom. 4. D. 8. q. 3. dub. 4. n. 83. §. 84.

§ 84. Pont. l. 5. c. 14. n. 3. Barbof, in c. 5. h. tit. n. 7. Wagnereck *ibid.* not. 2. & multi alij tum TT. tum Canonistæ. *Nituntur* 1. textu c. *super eo* 5. h. tit. ubi dicitur, eum, qui Matrimonium iniit cum muliere sub conditione consensûs paterni, ante eventum illius ad Matrimonium contrahendum non posse cogi. Igitur hac eveniente, ad illud contrahendum cogi poterit. Atqui non contrahitur Matrimonium, nisi per consensum. Igitur cogi poterit eo casu ad ponendam novum consensum. 2. *Ibidem* dicitur, quod consensûs, pendens ab eventu futuro, non sit habendus pro consensu de præfenti. Atqui ad Matrimonium requiritur consensûs de præfenti. Ergo necessarîo ponendus est novus consensûs. 3. Consensûs ille sub conditione positus non matrimonialem, sed Sponsalitiâ duntaxat obligationem inducit, quod inde constat, quia si ita contrahens ante eventum conditionis per verba de præfenti absoluta contrahat Matrimonium cum alia, hoc secundum Matrimonium valet, ut n. 57. dicitur, quod nequaquam valeturum esset, si prior consensûs valuisset in ratione Matrimonij. Atqui Sponsalia conditionata per implementum conditionis sine novo consensu non transeunt in Matrimonium. 4. Omne Matrimonium, celebratum inter Christianos, est Sacramentum; cons. debet adesse signum sensibile. Atqui eveniente conditione, non apparet signum sufficiens sensibile; si enim aliquod tale signum adesset, essent verba conditionalia, quæ tamen non sufficiunt, cum, uti dictum est, solum constituent obligationem Sponsalitiâ. 5. Cætera Sacramenta novæ Legis à conditione futura pendere nequeunt. Ergo nec Matrimonium: cons. statim valet, aut non valeat, necesse est.

36 Verum his non obstantibus, dicendum, neque ad Matrimonium necessarium esse novum consensum, ut impleta conditione, inducat obligationem absolutam. Ita Innoc. in c. *super eo* cit. Host. in c. 1. h. tit. paulo post princ. Joan. Andr. in c. 3. eod. n. 1. Navar. *Mm.* c. 22 n. 63. Sanch. l. 5. de Matr. D. 8. n. 5. Coni. k. D. 29. de Sacram. dub. 1. n. 11. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 2. Pal. tr. 28. D. 2. p. 11. §. 2. n. 5. Bossius de Matr. c. 10. n. 70. Bosco de Matr. D. 11. sect. 8. concl. 2. Card. de Lug. de Penit. D. 13. sect. 5. n. 5. Fagnan. in c. *super eo* cit. n. 2. §. seqq. Vallens. hic n. 2. Zoel. n. 11. Pirh. n. 23. Schambog. n. 28. König n. 20. Wiestner n. 10. Reiffenstuel. n. 16. Magnif. P. Schmier p. 2. de Sponsal. §. Matr. c. 2. n. 75. & apud hos alij Juris Canonici Interpretes, & DD. quorum Sententiâ teste Fagnan. l. cit. n. 4. in praxi observat Curia Romana, etiam post Tridentinum.

37 Ratio est, Quia omnes alij Contractus, etiam Sponsalium, ut n. 34. dictum est, sub tali conditione celebrati, eâ impletâ, purifi-

cantur, ac perficiuntur sine novo consensu, acsi ab initio purè, & sine conditione fuissent initi, ut patet ex l. *potior* 11. ff. qui potior, in pignor. & l. *hec venditio* 7. ff. de contrah. empf. ergo etiam Matrimonium; quia Christus illud elevando ad dignitatem Sacramenti ejus naturam non mutavit. 2. Sicut se habet consensûs de futuro ad contractum Sponsalium, ita se habet consensûs de præfenti ad contractum Matrimonij. Atqui consensûs de futuro conditionalis v. g. *Ducam te in uxorem, si pater tuus consenserit*, adveniente conditione, purificatur, & transit in Sponsalia absoluta sine novo consensu, ut dictum est n. 34. cit. ergo etiam consensûs de præfenti conditionalis, v. g. *Duco te in uxorem, si pater dotem dederit*, efficit Matrimonium purum, & absolutum sine alio novo consensu. 3. Consensûs ille, cum in eventum conditionis relatus sit, ad hunc usque moraliter perseverat, sicut accidit in contrahente per Procuratorem. Igitur posita conditione, non minùs obligabit, quàm si novus poneretur consensûs.

Argumenta Adversariorum non urgent. Ad 1. Verbum *contrahere*, ut Sanch. D. 8. cit. n. 5. notat ibi intelligendum est de Contractûs perfectione, i. e. Matrimonij consummatione, ita, ut sensus sit, sic contrahentem non esse cogendum ad Matrimonium ante eventum conditionis consummandum, ut sic interrogationi responsum concordet; interrogatum enim fuit, an talis ante eventum conditionis ad consummandum Matrimonium compellendus sit. Ad 2. *Dis. Major.* Consensûs, pendens ab eventu futuro, non est consensûs de præfenti, & non est consensûs absolutus, & omnino perfectus ante conditionis eventum. *Conc.* Non est consensûs de præfenti, quasi tantum esset Sponsalitiâ, & obligans ad Matrimonium de futuro contrahendum. *Nego.* Ad 3. Matrimonium conditionale est contractus medius inter Matrimonium purum, & Sponsalia ante conditionem impletam; quia fit per verba de præfenti, in quo convenit cum Matrimonio, & differt à Sponsalibus de futuro: unde non obligat tanquam Matrimonium purum, neque etiam ut sola Sponsalia, sed ut Matrimonium conditionalium, cujus perfectio, & valor pendet ab implemento conditionis. Ad 4. Ubi conditio evenerit, ipse eventus illius est sufficiens signum purificati consensûs, antea per verba, vel alia signa externa præstiti; quia & initio ita conventum est, ut quamprimum conditio evenerit mox Matrimonium esset ratum, & firmum. Ad 5. Negatur paritas cum cæteris Sacramentis; nam Matrimonium post elevationem ejus ad dignitatem Sacramenti simul retinuit naturam Contractûs, juxta cujus essentiam est, ut conditione inritus, conditione impleta, perfici possit sine novo consensu.

Bb

Quæ-

³⁹ *Queritur 5.* Quando conficiatur Sacramentum à sic conditionatè contrahentibus Matrimonium? *n.* tunc primùm confici, quando ponitur conditio, à cuius eventu suspensa est obligatio, & valor Matrimonij sic contracti, ut rectè advertit Pirhing *hic n. 24.* Ratio est, quia ad Matrimonium ex institutione Christi requiritur consensus perfectus, & absolutus, isque signo externo expressus; talis autem consensus ante eventum conditionis non habetur, ergo &c. Signum autem purificati consensûs, ut *n. præc. ad 4.* dixi, eo casu erit ipse eventus conditionis externus: & hoc sufficit; nam eo ipso, quòd contrahentes interea voluntatem primam non revocerint, eveniente conditione, consentire jam videbuntur absolute.

⁴⁰ *Ex quo sequitur 1.* Non esse necesse, ut ipsi contrahentes sciant evenisse conditionem; quia hoc ipso, quòd conditio evenit, purificatur Matrimonium, sicut eo ipso, quòd Procurator contrahat Matrimonium, & consentiat nomine sui principalis, firmum est Matrimonium, etsi principalis id ignoret. Ancharan. *in c. super eo cit. n. 8.* Sanch. *l. 5. de Matr. D. 8. n. 6.* Bosco *de Matr. D. 21. sect. 8. concl. 5. n. 148.* Pirhing *hic n. 24.* Schambog *n. 29.* Reiffenst. *n. 20.* Magnif. P. Schmier *p. 2. de Sponsal. c. 2. n. 83.* qui tamen rectè advertunt, contrahentes eo casu uti non posse Matrimonio, nisi post acceptam notitiam de impleta conditione; quia constituerent se in periculo fornicationis, si fortè tum conditio non esset impleta. Quod notandum non tantùm in conditione de futuro, sed etiam in conditione de præterito, & de præsentia. Et hinc, quando ob gravem aliquam causam contrahitur Matrimonium sub conditione, Parochi debent contrahentes monere, ut dum ipsis constet de conditione impleta, interea à consummatione illius abstineant, ne contingat, quod contigit in casu, quem refert Fagnan. *in c. fin. h. tit.* ubi aliquis cum quadam contraxit sub conditione, *Si es legitima,* & post multiplicem copulam (ut putabat) conjugalem rescivit, non esse legitimam, ut proinde ex hoc capite Matrimonium declarandum fuerit nullum, non obstante carnali copula.

⁴¹ *Sequitur 2.* Impleta conditione, sic contrahentem compelli posse ad cohabitandum sic ductæ uxori, & consummandum Matrimonium, si pars altera istud petat. Patet ex *c. super eo cit.* per argumentum à sensu contrario; nam Pontifex ibi statuit, sic contrahentem ante conditionis eventum non posse compelli ad Matrimonium consummandum, igitur post ejus eventum compelli poterit. Accedit ratio; quia dispositio conditionalis, impleta conditione, purificatur, & ex eo tempore perficitur, perinde, ac si ab initio purè fuisset facta *l. potior 11. §. vi-*

deamus 1. ff. qui potior. in pign. atqui si purè contraxisset Matrimonium, posset compelli contrahens ad illud consummandum. Ergo &c.

⁴² *Queritur 6.* Utrum nunc post Trid. ad valorem Matrimonij requiratur, ut Parochus, & testes interfint impletioni conditionis, an verò sufficiat, quòd interfuerint Contractui Matrimonij sub conditione ejusmodi celebrari? Conveniunt satis DD. casu, quo purificatio conditionis est aliunde notoria, aut publicè constat, pacem v. g. cuius eventui Matrimonij valor alligatus erat, conclusam esse, non opus esse, ut Parochus, & testes hoc intimetur; quia manifesta non indigent intimatione, vel probatione, Magnif. P. Schmier *p. 2. de Sponsal. c. 2. n. 59.*

Controversia est, quando de impletione conditionis non constat publicè, quo casu Rebell. *l. 2. de oblig. ff. q. 10. sect. 6. n. 44.* Conink *D. 29. de Matr. dub. 1. n. 15.* Es 17. Laym. *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 3.* Engl *hic n. 18.* Pirhing *n. 25.* König *n. 21.* Wiestner *n. 11.* Magnif. P. Schmier *l. cit. n. 96.* docent, requiri, ut Parochus, & testes interfint impletioni conditionis, vel saltem, ut contrahentes coram iisdem postea afferant conditionem esse impletam, *Rationem* dant; quia Parochus, & testes debent posse testificari in foro externo non tantùm de Matrimonio inchoato, & in futurum adhuc pendente, ac solubili, sed de absolute, ac legitime perfecto. De hoc autem testificari non possunt, si interfuerint duntaxat contractui Matrimonij conditionalis, non verò impletioni conditionis, sub qua contractum est. Ergo &c. *Conf.* Quia aliàs non evitarentur incommoda, propter quæ Trid. requisivit præsentiam Parochi, & testium, cum non obtante, quòd hi contractui Matrimonij conditionato adfuerint, alter conjugum negare posset adimpletam esse conditionem, & sic deveniri ad dissolutionem Matrimonij legitime contracti, novàsque nuptias adulterinas.

⁴⁴ Sed etsi Sententia ista sit valde probabilis, non minùs tamen probabile est, præsentiam Parochi, & testium, cum adimpletur conditio, non requiri, sed Matrimonium, priùs coram Parocho, & testibus conditionatè contractum, ipsa adimpletione conditionis perfici. Ita Navar. *conf. 1. h. tit. n. 6.* Rodriq. *tom. 1. Summ. edit 2 c. 219. concl. 18. n. 19.* Sanch. *l. 5. D. 8. n. 24.* Bosco *de Matr. D. 11. sect. 8. concl. 5. n. 156.* Bossius *de Matr. c. 10. n. 80.* Fagnan. *inc. super eo 5. h. tit. n. 5. Es 6.* P. Krjmer *hic n. 872.* & firmat hanc suam sententiam Fagn. *l. cit.* duplici Decreto *S. Congreg.* quorum prius approbatum fuit à S. Pio V. alterum à Clemente VIII, & resolutum, quòd Concilium non requirat solennitates Parochi, & testium, quando Matrimonium, sub conditione initum, pu-

rificata conditione, perfectio efficitur. Et videtur sententia hæc sequi ex illa doctrina, quâ *suprà* n. 40. cum communi dixi, quod si Matrimonium coram Parocho, & testibus contractum sit conditionatè, & conditio impleta sit, licet impletam esse ignoraverint contrahentes, fiat absolutum. Non autem fieret absolutum, si requiretur nova præsentia Parochi, & testium. Ergo &c.

45 *Conf. 1.* Quia juxta Trid. præsentia Parochi, & testium tantum requiritur eo tempore, quo Matrimonium contrahitur. Atqui Matrimonium non contrahitur, quando purificatur conditio, sed quando adjicitur; imò & quando purificatur conditio, retrahitur ad tempus, quo fuit adjecta, ergo &c. *Conf. 2.* Quia præsentia Parochi, & testium neque requiritur ad constitutionem Procuratoris, neque ad exhibitionem dispensationis inter personas impeditas, esto, Matrimonium, vel absque dispensatione inter personas impeditas contractum, valere non possit. Ergo etiã non requiritur ad implementum, aut verificationem conditionis, esto, sine hoc Matrimonium non perficiatur.

46 Neque satisfacere videtur disparitas, quam quidam dant, dum dicunt aliud esse testificari posse de actu externo in genere suo completo, aliud testificari posse de valore ipsius: in casu, quo coram Parocho, & testibus contrahitur Matrimonium per Procuratorem, vel inter personas habentes dispensationem in Impedimento dirimente, si actus externus legitime factus sit, præsumitur factus ab habentibus potestatem, & à personis legitimis, donec probetur contrarium, & volenti resistere incumbit probare, constitutionem Procuratoris, vel dispensationem fuisse nullam. At quando sub conditione contrahitur, hæc non præsumitur esse impleta, donec de ea constet: *conf.* Parochus, & testes assistentes contractui conditionato non possunt testificari de actu externo in genere suo completo, quod ex mente Trid. videtur necessarium esse.

47 Contra enim est 1. Quia responsio hæc videtur ad summum tunc habere locum, quando non constat de impedimento, & rationale dubium non occurrit, quod Procurator, qui nomine alterius vult contrahere, sufficienti mandato careat; nam si de impedimento constet, vel rationabiliter de mandato dubitetur, nec dispensatio, nec mandatum præsumitur, sed utrumque is, qui id asserit se habere, probare debet. Igitur saltem in isto casu disparitas nulla erit. 2. Mandatum in Matrimonio contracto per Procuratorem, & dispensatio in contracto inter personas impeditas constituunt conditionem imbitam Contractui Matrimoniali, sine qua ipse contractus tam parum est perfectus, quam parum perfectus est, si fiat sub

R. P. Schmalzgrueber L. IV.

conditione extrinseca contingente. 3. Ideo præsentia Parochi, & testium non requiritur ad constitutionem Procuratoris, vel ad exhibitionem dispensationis, quia sine hac jam testari possunt de actu externo, & resistere volens prohiberi à contractu ineundo cum persona alia. atqui idem fit, quando Parochus, & testes interfuerunt contractui conditionali, licet non adfuerint impletioni conditionis; quia cum constet Ecclesiæ de Matrimonio inito per verba de præsentia, quamvis valor pendeat ex verificatione conditionis, nullo modo permittit eos ad alias transire nuptias, donec plenè discutiat, an impleta fuerit conditio, necne.

Ad Argumentum in contrarium n. 43. 48 allatum dico, non esse necessarium, ut Parochus, & testes assistant Matrimonio omnino perfecto, & ut de ejus perfectione testificari possint; aliàs enim, quando duo pueri contrahunt, qui dicunt se esse puberes, tamdiu penderet valor Matrimonii, quamdiu Parochus, & testibus non constat de sufficientia ætatis ad pubertatem. Sequelam, ut puto, nemo admittit, cum juxta omnes, si ætatem Jure requisitam habeant, licet Parochus, & testibus de hac non constet, statim Matrimonium valeat; invalidum autem fit statim, quando vel eam ætatem non habent, vel malitia ætatem non prævenit. *Ad Conf.* ut constat ex dictis n. præc. hoc inconueniens jam vitatur; quia cum jam constet Ecclesiæ de aliquali Matrimonio, non permittet secundum, ante plenam primi discussionem.

Queritur 7. Quando Conditio hæc, *Contraham tecum, aut contrabo, si patri placuerit*, adjecta Sponsalibus, vel Matrimonio, censetur impleta, ut ex tunc obligent Sponsalia, vel Matrimonium? *n.* hic distinguendum esse, an conditio hæc sit de præsentia, vel de præterito, an verò de futuro.

Si de præsentia, vel de præterito est, juxta dicta n. 19. statim validum est Matrimonium, quando id patri placet, vel placuit; invalidum autem, si non placet, vel placuit. *Sanch. l. 5. de Matr. D. 7. n. 2. § 5.* cum alijs à se *citt.* Et quidem, si Sponsalia, vel Matrimonium inita sint sub conditione de præsentia, de præsentia adesse debet beneplacitum Patris: si de præterito, beneplacitum Patris antea habitum non debet esse revocatum; stari enim ultimæ voluntati debet, cum posterior voluntas deroget priori. *Sanch. n. 5. § 6. Procedit autem hoc 1.* quamvis contrahentes ignorent assensum Patris; quia verè tunc verificatur conditio. *Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. §. fit ergo. Cordub. Summ. q. 46. Lud. Lopez p. 2 in struct. de Matrim. c. 42. fol. 1081. Sanch. l. cit. n. 2. Procedit 2.* quamvis contrahentes crederent parentibus Matrimonium displicere, si verum habeant animum contrahendi casu, quo parentibus placeat; quia nil deficit ad con-

Bb 2

sen-

senfum, & cætera requisita ad Matrimonij valorem. Sotus, Lopez, Sanchez l. cit. Proeedit 3. Etsi pater, ad cuius beneplacitum tunc conditionatè contrahitur Matrimonium, tempore, quo illud contrahitur, dormiat, si de eo antea cogitavit, & illud eidem placuit; quia nisi voluntatem antea habitam revocet, habitualiter in ea perseverare censetur. Sanch. n. 4.

50 Si verò sub conditione beneplaciti paterni de futuro contrahatur Matrimonium, vel Sponsalia, obligatio, & valor illorum suspenditur ad conditionis eventum secundùm dicta n. 29. Sufficit autem, si Pater sciens, quid agatur, taceat, & non contradicat; quia huc tendit ea conditio, ne contrahat filius, aut filia Matrimonium, id ægrè ferente Patre; jam autem non ægrè ferre censetur Pater, quando sciens non contradicit. Ancharan, in c. 6. b. tit. n. 2. Alex. de Nevo in c. 5. eod. n. 26. Sylv. V. Matrimonium 3. q. 4. dict. 4. Rosell. V. eod. 5. n. 5. Veracruces p. 1. Specul. art. 19. §. quidquid dicat. Lud. Lopez p. 2. Instruct. de Matr. c. 32. §. at verò. Sanch. l. cit. n. 12. contra Angel. V. Matrimonium 3. imped. 3. n. 3. Navar. Man. c. 22. n. 63. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 74. art. 5. dub. 7. princip. §. sed quid dicendum, §. sed adhuc. Neque obstat Reg. is qui tacet 44. in 6. ibi, qui tacet, non fatetur; sed nec utique negare videtur; quamvis enim ex taciturnitate Patris fortè non possit præsumi consensus positivus, præsumitur tamen consensus negativus, seu quòd Pater non dissentiat, quem sensum habere dixi Conditionem, si Patri placuerit.

11 Dubium est, an impleta censeatur conditio beneplaciti paterni de futuro adjecta, si Pater primò dissentiat, deinceps consentiat? Affirmant Alex. de Nevo in c. 5. b. tit. fin. Sylv. V. Matrimonium 3. q. 4. dict. 3. Navar. Man. c. 22. n. 63. Lud. Lopez l. cit. c. 42. §. præterea: ex duplici fundamento. 1. Quia conditio hæc tractum successivum habet, ut scilicet verificari debeat, dum contrahentes persistunt in ea voluntate, ergo sufficit, ut verificetur, dum non revocatur prior consensus à contrahentibus, licet pater primò dissentiat. 2. Si Procurator constitutus renuit acceptare mandatum, potest adhuc acceptare, quamdiu constituens adhuc perseverat in prima sua voluntate, licet 7. de Procur. in 6. ergo etiam sufficit quandocunque poni contentum paternum, modò contrahentes interea consensum suum non revocârunt.

52 Sed dicendum, quamvis postea consentiat Pater, si primò dissentit, non fieri Matrimonium, vel Sponsalia absoluta, nisi contrahentes denuo sese obligent. Ita Angel. V. Matrimonium 3. imped. 3. n. 2. Rosell. V. eod. 5. n. 4. Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. §. rogis autem. Sanch. D. 7. cit. n. 9. arg. l. hæc conditio 29. ff. de condit. §. de-

monstr. ubi Julianus, Hæc conditio, inquit, Si in Capitolium ascenderit, sic recipienda est, si, cum primò potuerit Capitolium ascendere. Ergo hæc conditio, Si pater consenserit, de primo consensu accipienda est. Conf. quia eo ipso, quòd Pater dissentiat, detecit conditio; potuit enim tunc alteruter contrahens, altero invito, resilire: quod utique non potest, nisi conditio defecisset, ergo obligatio illa extincta est, at obligatio semel extincta non reviviscit l. cum ex causa 9. C. de remiss. pign. ergo &c.

Neque obstat Argumenta opposita, Ad 1. Ea conditio tractum successivum habet ad hunc sensum, ut possit Pater non statim consentire, sed terminum ad deliberandum petere; non tamen ad hunc sensum, ut si semel dissentierit, proficit, si postmodum consentiat, cum contrarium pateat ex Conf. n. præc. Ad 2. ut Gloss. in c. cit. V. placebit, & Sanch. n. 10. cum alijs explicant, Procurator eo casu Procurator esse non definit ex quadam æquitate, vel si definit, Jure reassumit, ne ob Procuratoris defectum negotia differantur, ut in nostro casu id non disponit Jus, nec disponere potuit, cum deficiente conditione, consensus defecerit.

Quæritur 8. Siquis Sponsalia, vel Matrimonium sub conditione in futurum pendente contrahat cum duabus quædam Sponsalia, vel quòd Matrimonium ex illis sit valdum, & observandum? De Sponsalibus non videtur magna esse difficultas; dicendum enim, quòd præferenda sint priora Sponsalia, sive deinceps apposta ipsis conditio impleatur ante, sive post impletam conditionem, quæ Sponsalibus posterioribus adjecta est. Ita Conink D. 29. de Sacram. dub. 1. n. 20. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 6. Pont. l. 3. de Matr. c. 13. n. 1. Rosignol. de Sponsal. prænot. 5. sect. 9. n. 20. §. seq. Sporer de Matr. n. 182. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 6. n. 15. §. 16. Zoes. b. c. n. 15. Pirhing n. 28. Schambog. n. 36. Wiestner n. 13. Mgnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 124. Ratio est, quia talis nec licitè, nec validè secunda Sponsalia inire potuit, nisi priora fuerint dissoluta juxta Regul. 21. in 6. ibi, Quod semel placuit, amplius displicere non potest. Conf. quia priora Sponsalia jam induxerunt obligationem expectandi conditionis eventum, hanc obligationem tollere non possunt secunda Sponsalia; aliàs solo unius contrahentis consensu dissolvi illa possent, igitur etiam post secunda Sponsalia, & impletam conditionem ijs adjectam, manet obligatio expectandi eventum conditionis, quæ primis adjecta est: non autem maneret hæc obligatio, si secunda essent valida; quia impleta conditione fierent absoluta, igitur valida illa non sunt, & conf. præferenda prima, etsi conditio ijs adjecta postea im-

mum impleatur, cum impleta jam est conditio adjecta secundis Sponsalibus. Aliud est, si conditio prioribus adjecta penitus deficiat; tunc enim incipiunt prevalere posteriora, utpote quæ nulla duntaxat erant, supposito valore priorum P. Schmier *c. cit. n. 126.*

§5 Major difficultas est de Matrimonio, cum duabus sub conditione in futurum pendente contracto: in qua DD. in diversas abeunt sententias. Nam aliqui cum Tabien. *V. Matrimonium 2. q. 11. n. 12.* volunt prevalere prius Matrimonio; quia potior est hujus conditio, nec posterius ipsi præjudicare potuit juxta *Reg. qui prior 54. in 6. Confirmant*; quia Matrimonium initum sub conditione de futuro ex communi sententia TT. teste Sanchez *D. 8. n. 17.* habet vim Sponsalium. Alij contra apud Sanch. *D. cit. n. 13.* dicunt prevalere secundum, quod priori per contractum posteriorem sit derogatum *l. su. ff. de divort.* Tertio nonnulli cum Præpos. *in c. 1. b. tit. n. 2. in 3. Opin.* censent hoc casu locum esse optioni.

§6 Sed melius distinguitur: Vel enim conditio duplici tali Matrimonio adjecta, impletur simul, vel successivè. Si primum, neutrum est validum, ut rectè Sanch. *l. cit. n. 15.* Conink *n. 20.* Laym. *n. 7.* Zoef. *n. 45.* Pirhing *n. 28.* Schambog. *n. 37.* Wiestner *n. 15.* Ratio est, quia incertitudo vitiat Matrimonium *c. ex literis 10. de sponsal.* atqui utrumque Matrimonium tali casu esset incertum; cum enim consensus referatur in tempus impletæ conditionis, perinde est, acsi simul, & eodem tempore contraheretur Matrimonium cum duabus, conf. non est ratio, cur magis censeatur consentire in unam, quàm in alteram.

§7 Si secundum contingat, ex duobus Matrimonij conditionatè initis prævalebit id, cui adjecta conditio prius impleta est. Ita Conink *l. cit. n. 20.* Laym. *n. 7.* Barbof. *in c. 5. b. tit. n. 4.* Gonzal. *in c. 1. eod. n. 2.* Bolco *D. 11. sect. 8. concl. 3.* Wex *Ariadu. p. 5. tr. 2. §. 6. n. 16.* Zoef. *n. 14.* Pirhing *n. 28.* Schambog. *n. 37.* Wiestner *n. 14.*

Ratio est, quia si post Sponsalia, vel Matrimonium conditionatè contractum cum una, Matrimonium per verba de præsentì absolute contraheretur cum alia, absque dubio prævaleret Matrimonium absolute contractum, licèt ita contrahens peccaret mortaliter. atqui Matrimonium conditionatum impleta conditione non minùs fit absolutum, quàm quod contractum est absolute. Igitur etiam istud prevalere debet adversùs Matrimonium etiam priùs contractum, si illud per impletionem conditionis nondum factum est absolutum.

Neque urgent Argumenta oppositorum Opiniorum. *Ad 1. Sententia Argumentum* id verum est, si contractus prior sit absolute initus: secus, si conditionatè; nam tunc potior jure est, cum qua contractus factus est absolutus. *Ad Conf. Matrimonium*, sub conditione in futurum pendente initum, in hoc solùm vim Sponsalium habet, quòd ante eventum conditionis Sponsalium instar ipsum quoque absolutum, & perfectum non sit: in alijs à Sponsalibus differt, præsertim in hoc, quòd ipsam, purificata conditione, secundum dicta *n. 36.* sine novo consensu absolutum, perfectumque fiat, & contrahentes jungat vinculo indissolubili, quali vinculo non conjunguntur, qui inierunt Sponsalia de futuro etiam absoluta. *Ad Argumentum Sententie secundæ* eadem est responsio; nam posterior Contractus priori derogat, quando ille est absolutus, secus, quando est conditionatus.

Interim tamen manet, quod Conink *D. 29. de Sacram. n. 17.* Tamburin. *tr. 4. de Matr. c. 5. §. 10.* Gobat. *tr. 10. n. 451.* & *tr. 9. n. 138.* Schambog. *bic. n. 31.* Wiestner *n. 16.* monent, ejusmodi Matrimonia sub conditione in futurum pendente inita, licèt à SS. Canonibus non improbentur, à Parochis tamen, non nisi gravi urgente causa, permitti debere; tum quia minùs decent dignitatem Sacramenti, tum quia varijs incommodis obnoxia sunt: & ideo hodie ferè inusitata sunt.

De Desponsatione sub Conditione Impossibili.

S U M M A R I U M.

60. *Conditio impossibilis non obest Matrimonio.*
 61. *Sed per Ecclesiam habetur pro non adjecta c. fin. h. tit.*
 62. *Nisi contrahentes ignoraverint eam esse impossibilem.*
 63. *Vel nesciverint sic constitutum ab Ecclesia.*
 64. *Aut aliunde possit colligi, quod serio illam adjecerint.*
 65. *Solvuntur Objectiones.*
 66. *An Papa c. fin. cit. condiderit Jus novum?*
 67. *Tenetur pars affirmans.*
 68. *Diluuntur Argumenta opposita.*
 69. 70 71. *Quenam Conditiones impossibiles habeantur pro non adjectis?*
 72. 73. 74. *An etiam Conditiones impossibiles de presenti, & praterito?*
 75. 76. 77. *An Conditio impossibilis pro non adjecta habeatur etiam in Sponsalibus?*
 78. *Ec. Quid dicendum de Sponsalibus, contractis inter personas impeditas, sub conditione, Si Pontifex dispensaverit?*
 87. *An valida sit promissio Matrimonij inter impeditos contrahere, si conditio ista in contractu non exprimitur?*
 88. *Respondetur non valere.*
 89. *Rationes dubitandi solvuntur.*

Conditionem Impossibilem n. 5. triplicem divisi, dum eam divisi in Impossibilem ex natura rei, cui natura est impedimento, quo minus existat; Impossibilem de facto, cum quid Jure, & natura fieri potest, sed propter difficultatem impossibile judicatur; & Impossibilem de Jure, quando pro Conditione ponitur res Jure prohibita. De hac tertia ex instituto agetur §. seq.

Quæritur 1. An valori Matrimonij obest Conditio impossibilis ipsi adjecta, e. g. *Si digito calum tetigeris, si è celo Lunam detraheris, si mare ebiberis* &c. *Ec. n. Non obesse; sed favore Matrimonij habetur pro non adjecta, ac proinde sic contractum perinde est, acsi contractum esset pure, & absolute, ut decisum est à Gregorio IX, c. fin. v. licet h. tit.*

Difficultas est, quomodo Ecclesia ejusmodi conditiones habere potuerit pro non adjectis, & absolute approbare Matrimonia, sub tali conditione inita? *Rationes dubitandi sunt gravissimæ.* 1. Quia Matrimonium perficitur consensu ipsorum contrahentium, sed qui sub conditione impossibili contrahit, non consentit, imò dissentit, dum consensum refert in eventum conditionis, quæ nunquam impleri potest: & hinc quando perita negare volumus, dicere solemus, *Dabo tibi, si digito calum tetigeris*, 2. Matrimonium sequitur naturam cæterorum Contractuum, atque Contractus cæteri vitiantur, adjecta conditione impossibili §. si impossibilis: 1. *Inst. de inutil. stipul. & l. non solum 3. ff. de O. & A. ibi, quia in ea re, quæ ex duorum plurimove consensu agitur, omnium voluntas spectatur, quorum procul dubio in hujusmodi actu talis cogitatio est, ut nihil agerent apposita ea conditione, quam sciant esse impossibilem.* 3. Ante Decretum c. fin. cit. Matrimonium sub conditione impossibili contractum erat nullum; quia sequebatur natu-

ram cæterorum Contractuum, ergo etiam modò nullum est; nec enim Ecclesia facere de non Matrimonio Matrimonium potest, 4. dum rejiciuntur dictæ conditiones, id fieret favore Matrimonij, ut insinuat textus, atqui non apparet, in quo favor iste versetur, cum potius Matrimonij favor sit, ut sit valde spontaneum; quia id indissolubilitati ejus, & fini valde expediens sit. 5. Ad Matrimoniale Contractum non sufficit consensus merè internus, sed requiritur, ut verbis, vel alijs signis externis expressus sit, atqui consensus iste deficit in eo, qui contrahit sub conditione impossibili; quia verba, quibus sic contrahit, ut paulò antea dictum est, potius ex natura sua dissentium significant, igitur cum Ecclesia supplere consensus defectum nequeat, dicendum, quòd invalidum sit Matrimonium sub tali conditione contractum.

Hæ Rationes ita dubiam c. cit. decisionem fecerunt Durando, ut in 3. dist. 39. q. 4. n. 9. fateatur, se minimè percipere, unde Ecclesia in eo Matrimonio præsumat consensum, & ideo hoc doctioribus judicandum relinquat; alij verò mirum in modum pro explicatione textus istius se torquent, quorum sex omnino interpretationes diversas Sanch. l. 5. de Matr. D. 3. n. 2. & seqq. refert, & rejicit. *Sed his omissis*, communis explicatio DD. est, ideo ab Ecclesia Matrimonium tale haberi pro valido, quia ejusmodi conditio favore Matrimonij potius joco, quàm animo serio dissentendi, vel actum irritandi adjecta præsumitur: idque meritò; nam Matrimonium non minus favorabile est, quàm ultimæ Voluntates, atqui ista conditio impossibilis adjecta non vitia §. impossibilis 10. *Inst. de Hæred. instit. l. obtinuit 3. & l. multa 6. §. si servos 1. ff. de condit. & demonstr.* idque favore testatoris, cujus interest ultimam suam Voluntatem

tatem adimpleri; imò ipsius Reipublicæ, cum publicè expediat, suprema hominum judicia exitum habere *l. vel negare s. ff. quem-adm. testam. aper. ergo &c.*

62 *Excipitur tamen 1.* Si uterque, vel saltem alteruter contrahentium conditionem à se adjectam Matrimonio ignoravit esse impossibilem; hoc enim casu effectum fortietur, & Matrimonium sub illa contractum in utroque foro pro irrito habendum est, ut notat Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 2. n. 5. Henric. l. 11. de Matr. c. 12. n. 5. in Comment. lit. C. Sanch. D. 3. cit. n. 8. Conink D. 29. n. 41. Pal. 17. 28. D. 2. p. 11. §. 3. n. 1. Barbof. ad Rubr. h. tit. n. 4. & in c. fin. n. 12. Gonzal. ibid. n. 8. Pirhing hic n. 17. Wiestner ibid. n. 18. Magnif. P. Schmier p. 2. de Sponsal. & Matr. c. 2. n. 103. Ratio est, quia tunc præsumi non potest, quòd joco adjecta sit talis conditio, sed potius censeri debet illi alligatus fuisse consensus. Conf. à pari cum ultimis Voluntatibus; nam etiam istæ per conditionem impossibilem sibi adjectam à testatore, ignorante impossibilem eam esse, vitiantur, & nullæ fiunt *l. servos s. ff. de condit. indebit.* Gloss. ibid. Bartol. in l. 1. n. 5. ff. eod. Proceditque hoc saltem pro foro interno, sive prudenter, sive imprudenter contrahentes reputentur conditionem impossibilem à se adjectam esse possibilem; quia consensus deficit: cum enim crederent posse evenire conditionem, non videntur consentire, nisi in illius eventum, Sanch. l. cit. n. 10. Ad didi saltem pro foro interno; nam in foro externo Ecclesia non præsumet, quòd contrahentes reputaverint conditionem esse possibilem, quando id absque omni prudentia esset.

63 *Excipitur 2.* Si contrahentes ignoraverint Constitutionem c. fin. cit. quia Constitutio non obligat ignorantes c. fin. de Constit. in 6. Et hinc, ut conditio impossibilis habeatur pro non adjecta in Matrimonio, necesse est, ut contrahentium uterque sciverit, ejusmodi Conditiones à Jure rejici, & pro non adjectis haberi; nam qui cum tali scientia contrahunt sub conditione impossibili, censentur secundum Jus velle contrahere: secus, qui ignorant; nam de his potius est præsumendum contrarium, cum conditio impossibilis ex se importet dissentium. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 2. n. 1. Carrer. l. 3. de Sponsal. c. 5. Sanch. l. cit. n. 11. Palao n. 1. cit. Magnif. P. Schmier n. 105. contra Pont. l. 3. c. 4. n. 8. Neque obest, quòd juxta Reg. 13. in 6. ignorantia sola facti, non Juris excuset, si hoc notorium sit, sicut notoria est Constitutio c. fin. cit. nam Regula hæc solum procedit in ijs, in quibus defectum consensus supplere Jus potest; hoc autem non potest in Matrimonio. conf. si revera contrahentes, vel unus illorum ignoraverit cit. Constitutionem, in

foro saltem conscientia Matrimonium, sub tali conditione contractum, revera invalidum erit, & pro tali etiam habebitur in foro externo, si probari ignorantia Juris istius possit ab allegante. Et hinc Sanch. l. cit. n. 14. infert, quòd moraliter loquendo, raro, aut ferè nunquam eveniat casus, in quo judicandum sit, etiam in foro exteriori valere Matrimonium, sub conditione impossibili celebratum; quia Pontificis Constitutio judicari non debet nota sceminae contrahenti.

Excipitur 3. Si ex varijs circumstan- 64
tijs, præsertim qualitate, affectu, & interesse contrahentium colligi possit, quòd seriò, & impossibilitatis conscij conditionem talem adjecerint, eo animo, ut indicarent, quòd nullo modo obligare se velint, ut si Nobilis dicat puellæ pauperi, *Contrabo tecum, si montem aureum in Dotem dederis*; nam tali casu Matrimonium, sub ejusmodi conditione contractum, vitabitur. Ita Adrian. in 4. q. 3. de Matr. dub. 7. Sot. ibid. dist. 29. q. 2. art. 2. §. ad propositum. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 2. n. 5. Henric. l. 11. de Matr. c. 12. n. 5. Sanch. l. cit. n. 16. Conink n. 41. Palao n. 1. Perez D. 16. de Matr. sect. 3. n. 5. Barbof. in Rub. h. tit. n. 4. Canif. ibid. n. 7. Zoes. hic n. 2. Engl. n. 13. Pirhing n. 18. Schambog. n. 11. Wiestner n. 19. Reiffenstuel n. 44. Magnif. P. Schmier l. cit. n. 104. Ratio est, quia hoc ipso, quòd se non nisi in eventum necessariò non futurum obligaverint, patet, eos se obligare omnino non voluisse. Quare Conditio impossibilis tunc solum pro non adjecta habebitur, quando dubium est, an contrahentes illam seriò, an joco adjecerint; cum enim in dubio juxta c. fin. de sent. & re judic. & c. directæ 39. in fin. de Apellat. semper pronuntiantur pro Matrimonio, meritiò in tali dubio in favorem Matrimonij præsumit Ecclesia, conditionem ejusmodi esse joco adjectam: & quidem, ut dixi, meritiò, ne fortè separentur, qui legitime conjuncti sunt, & alijs jungantur per Matrimonium illegitimum. Est autem præsumptio hæc Juris tantum, cum adductis in contrarium rationibus elidi possit, P. Schmier l. cit. n. 103.

Ex quo patet ad Argumenta opposita 65
in contrarium. *Ad 1.* Sicut Ecclesia tali casu præsumit pro Matrimonio, ita præsumit non deesse consentum, cum præsumat conditionem illam tantum esse joco adjectam. *Ad 2.* Id speciale est in Matrimonio ob favorem illius, & ad vitanda damna, ac pericula animarum gravissima, quæ ex Matrimonij validè contracti dissolutione sequerentur. *Ad 3.* Negatur Conf. sicut negari debet, si quis ex eo, quòd Matrimonium clandestinum ante Trid. nullum non fuerit, vellet inferre illud defacto validum esse. Quare distinguendum est inter Matrimonia ante Constitutionem c. fin. cit. contracta, & inter ea, quæ post eam Constitutionem con-

tra-

trahuntur: priora invalida manſerunt etiam poſt dictam Conſtitutionem; quia Matrimonium ſemel validum amplius invalidari nequit, aut viciffim invalidum validari, ſine novo conſenſu. Poſteriora ex præſumptione Eccleſiæ pro validis habentur; quia adjectio conditionis impoſſibilis modò indicat conſenſum, quæ prius indicabat diſſenſum. *Ad 4.* Favor Matrimonij, ut *n. præc. ſu.* innui, in hoc conſiſtit, ne cum animarum periculo Matrimonium, quod fortè validè contractum eſt, illegitimè diſſolvatur, & via aperiat ad Matrimonium aliud illegitimum: neque hic favor adverſatur libertati, ac ſpontaneo conſenſui ad Matrimonium requiſito; quia, ut dictum eſt, Conſtitutio *c. ſu. cit.* ſolùm procedit, quando præſumi poteſt conſenſus in ſic contrahentibus. *Ad 5.* Conditio impoſſibilis diſſenſum ſignificat, quando non meritò præſumitur eſſe ſolùm joco adjecta: proinde dum ſub conditione impoſſibili contrahitur Matrimonium, ipſa verba, quibus ita contrahitur, ſuppoſita Conſtitutione *cit.* ejusque notiã, ſunt ſufficiens expreſſio conſenſus abſoluti.

66 *Queritur 2.* An *c. ſu. cit.* à Papa conditum ſit novum Jus, vel declaretur ſolùm Jus aliquod anterius, & naturale? Hoc ſecundum affirmant Pont. *l. 3. de Matrim. c. 4. n. 10.* & Rebell. *l. 3. de oblig. Juſt. q. 10. ſect. 4. n. 27.* idque ex duplici ratione. *1.* Quia Papa *c. cit.* non decernit, & ſtatuit, ut conditiones impoſſibiles pro non adjectis impoſterum habeantur, ſed ſolùm dicit eas debere haberi pro non adjectis: quod indicat Jus aliquod anterius; aliud autem eſſe non poteſt, niſi naturale, ergo &c. *2.* Quia ſi Matrimonium, ſub tali conditione contractum, ſecluſa Conſtitutione *c. ſu. cit.* eſſet invalidum, Papa valorem eidem conferre non potuiſſet; fuiſſet enim invalidum ex defectu conſenſus alligati hujusmodi conditioni; atqui conſenſus defectum ſupplere in Matrimonio etiam Papa non poteſt: ex quo proinde conſequitur, eum, qui ſub conditione ejusmodi contraxit Matrimonium, & probare non poteſt ſeridè à ſe illam adjectam eſſe, utendo Matrimonio in continua fornicatione vivere.

67 Verùm his non obſtantibus, verius eſt, *c. ſu. cit.* favore Matrimonij conditum eſſe Jus novum. Ita Sanch. *l. 5. de Matr. D. 3. n. 19.* Hurtad. *D. 7. de Matr. n. 41.* Conink *D. 29. de Sacram. n. 42.* Perez *D. 16. ſect. 3. n. 9.* Haun. *tom. 3. de J. & J. tr. 8. n. 284.* Wieſtner *hic n. 22.* Ratio eſt, quia Matrimonium, contractum ſub conditione impoſſibili, ſpectatà præciſè illius naturâ, foret nullum; quia, ut ſæpe dictum eſt, & probat paritas cum alijs Contractibus, adjectio conditionis impoſſibilis potiùs diſſenſum, quàm conſenſum ſignificat. Ergo quòd pro valido habeatur, ejusque valori

conditio impoſſibilis non officiat, non ex Jure naturali, ſed ex poſitivo habetur, quo Pontifex interpretatur mentem contrahentium, & ſtatuit, eam conditionem potiùs præſumendam eſſe adjectam joco.

Argumenta in contrarium ſpecioſa 68 magis ſunt, quàm efficacia. *Ad 1.* Verba propter ejus favorem, in *c. cit.* adjecta, ſatis indicant, quòd Pontifex de Matrimonio novum Jus conſtituere, & conditiones impoſſibiles favore ſolius Matrimonij, non propter ipſam naturam Contractus pro non adjectis haberi voluerit. *Ad 2.* Eccleſia rejiciendo, & pro non adjectis habendo conditiones impoſſibiles, non ſupplet defectum conſenſus, ſed eum præſumit abſolutè fuiſſe præſtitum, cum non ſit credibile, contrahentem in re adeo gravi, & ſancta, quale eſt Matrimonium, nugari, & irritum facere Matrimonium velle. Periculum animæ, quod pateretur is, qui ejusmodi conditionem ſeridè adjecit Matrimonio, & tamen cohabitare uxori ita ductæ per Judicis ſententiam obligatur, vitatur facilè, ſi conditione rejecta, verè, & abſolutè conſentiat: ad quòd etiam tenetur, cum vix aliter præjudicium, per ejusmodi Contractum illatum, alteri parti compensare valeat.

69 *Queritur 3.* Quales Conditiones rejiciantur à Matrimonio, & pro non adjectis haberi debeant: *1.* Hic reſumendam diſtinctionem Conditionis impoſſibilis in eam, quæ ex natura rei impoſſibilis eſt, & in eam, quæ defectò ſolùm eſt impoſſibilis, quam dedi *n. 5.* Quòd conditiones, quæ ex natura rei impoſſibiles ſunt, pro adjectis haberi debeant, nullum eſt dubium.

Quoad Conditiones defectò ſolùm impoſſibiles diverſæ ſunt opiniones DD. Quidam volunt has conditiones vitare Matrimonium: quam ſententiam etiam videtur tenere Covar. *p. 2. de Sponſal. c. 3. §. 2. n. 9.* Fundantur duplici argumento. *1.* Quia Jus Canonicum, dum rejicit conditiones impoſſibiles à Matrimonio, voluit illi favere, ſicut Jus Civile ultimæ Voluntati, dum ab ea rejicit conditiones impoſſibiles. Atqui Jus Civile ab ultima Voluntate non rejicit conditiones, quæ defectò ſolùm ſunt impoſſibiles, ſed hæ eandem vitiant, ut poſt Gloſſam, Bartholum, & Imolam docent Covar. *l. cit.* & Molin. *de primogen. l. 2. c. 12. n. 37.* ergo neque Jus Canonicum hujusmodi conditiones rejiciat à Matrimonio, ſed illæ adjectæ hoc vitabunt. *2. c. ſu. cit.* ſolùm rejiciuntur conditiones impoſſibiles à Matrimonio. At impoſſibiles defectò non dicuntur impoſſibiles, ſed difficiles *l. continuus 137. §. illud 4. ff. de de V. O.* ergo &c.

70 Contra has etiam Conditiones pro non adjectis habendas contendunt Gloſſæ in *c. ſu. cit. V. contra.* Hoſt. *Summ. b. tit. n. 12. §. aut eſt honeſta.* Palacios *l. 5. de Contract. c. ſu. dub. 7.* Lud. Lop. *p. 2. in ſtrud.*

fruct. nov. de Matr. c. 43. fol. 1049. Barth. à Ledesm. de Matr. dub. 25. concl. 8. qui tamen distinguit, & ait in foro externo eas rejici: at in foro interno suspendere valorem Matrimonij, donec impleantur. Nituntur & ipsi argumento duplici. 1. Quia hujusmodi conditiones similiter rejiciuntur ab ultimis voluntariis, ut post Gregorium, Lopez, & Acoftam probat Molin. tr. 2. de J. & J. D. 206. fol. 1259. 2. Quia tam impossibile videtur pauperi dare centum millia aureorum, ac digito cœlum tangere; & tam irrisorium videtur illud, ac hoc petere.

Melius in hac re distinguit Barbof. ad Rubr. b. tit. n. 6. nam si ita difficilis conditio sit, ut considerata qualitate personæ, cui injungitur, æquè pateat manifestè, non posse per eam aliquo modo conditionem adjectam præstari, etiam ex amicorum auxilio, conditio talis habebitur pro non adjecta: quod probant Argumenta secundæ Sententiæ. Sin autem difficultas talis est, quam persona, cui injungitur, per amicos, per fidem, atque exstimationem suam adimplere possit; ut *Contrabo tecum, si mille in dotem dederis*, hæc conditio adjecta non continuè ponit Matrimonium ex mente contrahentium, sed differt, cum non sit tam impossibilis, quàm difficilis; difficultas autem non liberat l. *continuus cit.*

71 Quæritur 4. An ex Matrimonio rejiciantur etiam conditiones impossibiles de præterito, & præsentis? Sylv. V. Matrimonium 3. q. 1. fin. Petr. de Ledesm. de Matrim. q. 47. art. 5. dub. 1. §. hoc posito fundamento. Rebell. l. 2. de oblig. Just. q. 10. sect. 4. fin. Pont. l. 4. de Matr. c. 4. n. 12. Palao tr. 28. D. 2. p. 11. §. 3. n. 5. Zœl. hic n. 1. existimant diffinitionem c. fin. cit. restringi solum ad conditiones impossibiles de futuro appositas Matrimonio. 1. Quia Legum, & Canonum verba sunt propriè accipienda c. *inter 2. §. sed neque de translat. Episcop. & l. non aliter 69. junct. Gloss. V. a significacione ff. de Legat. 3.* atqui nomen *Conditionis* propriè solum competit Conditionibus de futuro, ut dictum est *suprà n. 9.* ergo &c. 2. In cit. c. simul, & eodem modo rejiciuntur, & pro non adjectis habentur conditiones turpes, & impossibiles. Atqui conditiones turpes, prout dicitur *infra n. 97.* rejiciuntur duntaxat, si in futurum pendeant, non verò, si sint de præterito, & præsentis. Ergo idem dicendum de conditionibus impossibilibus. 3. Conditiones turpes, si sint de præsentis, vel de præterito, ideo non rejiciuntur à Matrimonio, quia non sunt propriè, & strictè conditiones, cum actum non suspendant. Atqui idem argumentum pugnat etiam pro conditionibus impossibilibus de præterito, vel præsentis. Ergo &c.

72 Sed melius Durand. in 4. dist. 28. q. 2. n. 5. Paludan. *ibid. dist. 29. q. 2. art. 5. n. R. P. Schmalzgrueber L. IV.*

28. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 2. n. 2. Carer. de sponsal. l. 4. c. 5. Barth. à Ledesm. de Matr. dub. 25. concl. 7. Sanch. l. 5. de Matr. D. 4. n. 3. Perez sect. 3. n. 2. Wiestner *hic n. 28.* Reiffensuel *ibid. n. 46.* Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 2. n. 107. docent, dispositionem c. fin. cit. intelligendam de Conditionibus impossibilibus omnibus indiscriminatim. Ratio est, quia c. cit. Pontifex conditiones impossibiles rejicit, non quòd ad aliquid impossibile obligent, sed quia omnino impossibiles sunt; tales autem sunt, five sint de futuro, five de præsentis, five de præterito. Ergo omnes indiscriminatim rejectæ intelliguntur. Conf. Quia non minor est favor Matrimonij, quàm ultimæ Voluntatis. Atqui in ultima Voluntate pro non adjecta habetur non tantum conditio impossibilis de futuro, sed etiam de præterito, vel præsentis, ut patet ex l. *si Maria 45. ff. de Hered. instit. ubi casu quo testator filiam nunquam habuit, à Testamento rejicitur conditio, si filia mea vivit, tanquam impossibilis, licet ea sit de præsentis.*

Neque obstant Argumenta opposita. 74

Ad 1. Legum, & Canonum verba accipienda sunt propriè, nisi ampliationem favor rei, de qua Canon, aut Lex loquitur, & ratio Canonis, vel Legis petat, sicut contingit in nostro casu. Ad 2. Imprimis valde probabile est, etiam Conditiones turpes de præsentis, & præterito pro non adjectis haberi, ut videbimus *infra n. 96.* Deinde esto, quòd non habeantur pro non adjectis, negatur paritas; nam conditiones turpes à Matrimonio rejiciuntur, quia inducunt ad peccandum, & agendum, quod est turpe, & inhonestum, impossibiles verò præcisè propter impossibilitatem. Atqui vis inducendi ad peccatum, & turpitudinem committendam invenitur solum in conditionibus de futuro; impossibilitas autem etiam in conditionibus impossibilibus de præsentis, vel præterito. Ergo ratio sufficiens est, quare ex turpibus conditionibus à Matrimonio rejiciantur solum illæ, quæ sunt de futuro, ex impossibilibus verò omnes. Ad 3. Non obest, quòd conditiones de præsentis, vel præterito minus propriè, & strictè dictæ conditiones sint, quia Pontifex in dispositione c. fin. cit. non tam proprietatem, quàm impossibilitatem in conditionibus rejiciendis attendit.

75 Quæritur 5. An conditio impossibilis pro non adjecta habeatur etiam in Sponsalibus? Affirmat Paludan. in 4. dist. 29. q. 2. art. 5. concl. 7. §. respondeo in foro Judicij, Sot. *ibid. q. 2. art. 2. §. mens ergo Pontificis*, Philarc. de Offic. Sacerd. tom. 1. p. 2. l. 2. c. 1. §. tres conditiones, Barth. à Ledesma dub. 25. de Matr. concl. 7. Bosco p. 5. de Matr. D. 21. sect. 8. à n. 372. Rosignol. de Sponsal. prænot. 5. sect. 9. q. 34. & hanc sententiam tantà concordia à DD. teneri testatur Sanch.

Cc

Sanch. l. 5. de Matr. ¹D. 17. n. 2. ut fateatur, se quantumvis rationes in contrarium admodum urgeant, non tamen aulum esse ab ipsis divertere. *Nituntur* præcipue hac ratione; quia Sponsalia sunt initium, & via ad Matrimonium, ut propterea, quod de Matrimonio Jus disponit, etiam ad Sponsalia non male extendatur arg. l. oratio 16. ff. de sponsal.

76 Sed quamvis Sententia hæc ab auctoritate sit admodum probabilis, à ratione tamen probabilior est negativa, quam etiam cum Salmarticensibus defendunt Rebell. p. 2. de oblig. Jusl. l. 2. q. 10. sect. 4. Perez D. 12. de Matr. sect. 3. n. 3. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 6. à n. 22. Zœf. hic n. 22. Engl n. 15. Schambog. n. 11. Wiestner n. 30. Reiffenstuel n. 51. Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 131. Ratio est 1. Quia de Sponsalibus quoad hoc Jus nihil disposuit. Igitur sicut cæteri Contractus, sub conditione impossibili initi, invalidi sunt, ita & Sponsalia, sub simili conditione contracta. 2. Quæ à Jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam trahenda sunt Reg. quæ res 28. in 6. atqui dispositio c. fin. cit. conditiones impossibiles pro non adjectis habens, à Jure communi exorbitat, cum juxta hoc, imò & naturale Jus contractus, sub conditione impossibili initus, nullus sit arg. l. non solùm 31. ff. de O. & A. ergo ulterius ad Sponsalia extendi non debet. 3. à simili; nam etsi per Decretum Trid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr. Matrimonium clandestinum invalidum sit, tamen juxta communem, & certam, etiam adversariorum, sententiam dicta Concilij dispositio non extenditur ad Sponsalia, ex sola hac ratione, quia ratio illa specialis, quam Concilium pro Matrimonio habuit, non militat in Sponsalibus.

77 Intelligi autem hoc debet de conditione impossibili affirmativa, v. g. Si digito cælum tetigeris; nam si negativa apponitur, v. g. Si digito cælum non tetigeris, contractus censetur purè initus, adeoque valet per clarum textum l. impossibilis 7. ff. de V. O. quia cum, ejus contraria sit impossibilis, hujus negativa erit necessaria, vera, & præsens, quæ statim inest arg. c. in illa 8. ff. eod. Reiffenst. hic n. 51. §. intellige.

Ad Rationem in contrarium allatam dico, argumento l. cit. locum non esse, quando de Matrimonio aliquid statuitur ex speciali ratione, quæ in Sponsalibus non urget: ita autem fit in nostro casu; nam in Matrimonio, quando dubia est proferentis intentio, Conditiones impossibiles habentur pro non adjectis ob periculum, ne si contra Matrimonij valorem pronuntiaretur, Matrimonium, quod reipsa fortasse validum est, dissolvatur cum gravi injuria Sacramenti, & animarum pernicie. Atqui tale periculum non affert dissolutio Sponsalium validè con-

tractorum. Ergo dispositio c. fin. cit. ad Sponsalia extendi non debet.

Quæritur 6. An Sponsalia, contracta à personis laborantibus impedimento dispensabili à Papa, sub conditione, Si Papa dispenderit, vitientur per adjectionem hujus conditionis? *Certum est 1.* Si impedimentum ejus sit generis, ut nunquam Papa solitus sit dispensare, prout est, quando frater, & foror sub conditione dispensationis sibi mutuo promitterent Matrimonium, vel contrahens sit Clericus in Sacris constitutus, neque urgeat causa gravissima, ut cum ipso dispensetur, talem Contractum esse nullum, & eam conditionem reputandam impossibilem. Sanch. l. 5. de Matr. D. 5. n. 2. König hic n. 7. §. at rectius de Sponsal. & Matr.

Certum est 2. Contractum omnino nullum esse, si sub hac conditione contrahantur Sponsalia, vel Matrimonium à personis laborantibus impedimento, in quo quidem Pontifex dispensare solet, sed non nisi ex causa legitima potest, & contrahentes hujusmodi causâ sunt destituti; nam cum Pontifex dispensare licet in Jure communi non possit sine causa legitima, conditio, Si Pontifex dispenderit, de Jure prohibita, cons. impossibilis foret. Reiffenstuel hic n. 32. *Proceditque hoc*, licet tali promissioni Juramentum accedat; quia Juramentum non est vinculum iniquitatis c. quanto 18. de Jurejur. Sanch. l. cit. n. 3.

Certum est 3. esse verè Sponsalia, & obligare, quando obtenta dispensatione ratificatur prior consensus vel expressè, vel tacitè procedendo v. g. ad Denuntiationes in Ecclesia faciendas &c. quia id est contractum promissionis continuare, & niti, ut ad effectum producat, Sanch. n. 4.

Dubium est, an quando impedimentum tale est, in quo Pontifex ex justa causa potest, & solet dispensare, & contrahentes habent hujusmodi causam, Sponsalia, sub conditione Dispensationis contracta, producant obligationem Sponsalitiâ? Negant Hofst. in c. super eo 5. b. tit. in princ. Joan. Andr. ibid. n. 2. Ancharan. n. 7. Abb. n. 8. Sylv. V. Matrimonium 3. q. 9. Victoria Summ. de Matrim. n. 258. Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. Henriq. l. 11. de Matrim. c. 10. n. 4. Dian. p. 11. tr. 2. resol. 70. Wagnereck in c. fin. b. tit. V. si turpes not. 2. Card. de Luca in Annot. ad Concil. Trid. discurs. 27. Fatinnell. respons. 6. n. 2.

Allegant pro se 1. Varias Decisiones Rotæ, imò perpetuam Rotæ praxin. 2. Quia Pontifex, cum sic impeditis dispensans, dat licentiam, ut illi contrahere Matrimonium possint, præmissis Denuntiationibus, & accedente præsentia Parochi, ac testium &c. ergo non valuit Matrimonium priùs inutum sub conditione, Si Papa dispenderit, nisi accedat postea novus consensus.

It. 3. Quia **Conditio** hæc habenda est pro inhonesta, utpote quæ adversatur Juri. Atqui secundum ea, quæ *infra n. 90.* dicam, conditio turpis adjecta Matrimonio istud non vitiat, sed pro non adjecta habetur. 4. Imò conditio illa reputari debet pro impossibili; pendet enim à voluntate Pontificis. Atqui ea, quæ à Principis voluntate dependet, impossibilium loco haberi debent *arg. l. cum servus 39. §. si. ff. de Legat. 1. ubi habetur, quod non valeat legatum rerum, ad Principem pertinentium, ex ea ratione, quoniam commercium earum, nisi jussu Principis, non sit, cum distrabi non soleant: & per consequens inferitur impossibile reputari, quod à voluntate Principis dependet. 5. Juxta l. continuus 137. §. cum quis 6. ff. de V. O. non secundum futurum temporis jus, sed secundum præsentis æstimari stipulatio debet: & hinc ibidem reprobatum stipulatio ejus, quod nunc impossibile est, postea possibile fieri potest. Atqui impediti secundum præsentis temporis jus, durante sc. impedimento, non possunt contrahere Matrimonium. Ergo licet contrahere illud possint, cum dispensationem acceperint, hoc illis non proderit ad valorem Contractus sub conditione dispensationis initi. 6. l. inter stipulantem 83. §. Sacram. 5. ff. eod. reprobatum illa stipulatio, illum, liberum hominem, cum servus esse cœperit, dare spondes; item eum locum, cum ex sacro, Religiosive profanus esse cœperit, dari: ex ratione, quia nec præsentis temporis obligationem recipere potest. Atqui laborantes impedimento dicente de præsentis tempore non possunt recipere obligationem Sponsalitiæ, aut Matrimoniale, ergo &c.*

Sed melius Adrian, in 4. tr. de Sponsal. dub. 10. Philarc. de Offic. Sacerd. c. de Sponsal. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. pr. n. 9. fin. Clar. l. 5. receptor. V. incestus, v. sed quod d. Petr. de Ledem. de Matr. q. 47. art. 5. dub. 2. concl. 3. Angles in florib. p. 1. q. 2. de Matr. Condit. art. un. dub. 3. Sanch. l. 5. de Matr. D. 5. n. 13. Conink D. 29. de Sacram. dub. 1. concl. 5. n. 18. & 38. Pont. l. 3. de Matr. c. 15. n. 5. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 4. Pal. tr. 28. D. 2. p. 11. §. 2. n. 5. Bosco p. 5. D. 11. sect. 8. concl. 6. Gobat Theol. Exper. tr. 10. n. 161. Wex Ariad. p. 5. tr. 2. contr. 3. n. 10. Zypæus Analys. b. tit. n. 1. Zoes. ibid. n. 12. Engi n. 16. Pirhing n. 26. Schambog. n. 33. König n. 17. Wiestner n. 32. Reiffenstuel n. 25. Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 2. n. 28. & seqq. cum communi aliorum docent, ejusmodi conditionem pro possibili, & honesta habendam; & cons. Sponsalia ipsa, quibus adjicitur, valida, & casu, quo Dispensatio impetratur, obligatoria esse.

Ratio est, quia licet quasi impossibile censeretur, quod Princeps difficillimè concedit, tamen neque impossibilia, neque

que turpia censerentur, quæ ab ipso ex justa causa frequenter peti solent, & etiam impetrari. Tales autem sunt Dispensationes in plerisque impedimentis Jure Ecclesiastico introductis. Ergo &c. *Cons.* Quia & alij actus tam inter vivos, quam mortis causa celebrari possunt sub conditione dispensationis, vel consensûs impetrandi à Principe; sic enim valet institutio Spuriij sub conditione, si Princeps ipsum legitimaverit; venditio rei Feudalis, seu Majoratus sub conditione, si Dominus Feudi, aut Princeps voluerit; conventio de resignatione Beneficij cum pensione sub conditione, si Pontifex approbaverit &c. tametsi hæc conditiones pendeant ab arbitrio, & voluntate Principis.

Ex quo sequitur 1. Sic promittentes Matrimonium, vel etiam contrahentes, modo Impedimentum, quo ligantur, sit Juris Ecclesiastici, & à Pontifice dispensari in ipso soleat, non peccare sic promittendo, vel contrahendo, per se loquendo, & secluso scandalo, vel alio damno, ut l. cit. notant Covar. n. 7. Laym. n. 4. Sanch. n. 16. Pirhing n. 26. Schambog. n. 33. Ratio est, quia talis promissio versatur circa objectum licitum, nempe Matrimonium contrahendum v. g. inter consanguineos, vel aliter impeditos, post impetratam Dispensationem. Neque obstat, quod de præsentis inhabiles sint; quia solum sunt inhabiles ad contrahendum absolute, & stante impedimento, non autem ad contrahendum conditionate, & relate ad tempus, quo sublatum est impedimentum.

Sequitur 2. Si ita impediti sub tali conditione contraxerint per verba de futuro, eosdem teneri expectare eventum conditionis, & impetrata Dispensatione, contrahere Matrimonium, si etiam alter in fide data persistat. Laym. Pirh. Schambog. l. cit. nam hoc commune est omni contractui conditionato, ne iste inanis omnino, & nugatorius sit. An verò, & quis Sponsorum sic contrahentium obligetur Dispensationem petere, dubium, & controversum apud DD. est Navar. l. 4. cons. 2. de Sponsal. edit. 1. Conink D. 29. dub. 2. n. 35. Pal. tr. 28. D. 1. p. 16. n. 12. Reiffenstuel hic n. 34. putant utrumque contrahentem teneri tantum in sensu diviso vel procurare dispensationem, vel proportionato tempore expectare, donec alter illorum eam procuret, nisi unus illorum ad hanc procurandam expressè se obligaverit. Contra Sanch. l. 5. D. 5. n. 36. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 4. & alij ab his cit. ad Dispensationem procurandam obligant eum, qui sub tali conditione Matrimonium primò promissit, ex ratione; quia qui promittit finem, is censetur etiam promittere media, sine quibus finis obtineri non potest; & qui ex aliqua Constitutione, vel conventione obligatur ad faciendum, obligatur etiam ad

curandum, ut actus valeat. Schambog. *hic n. 2.* determinatè ad eam petendam obligat Sponsum; quia sicut non est conveniens mulieri maritum querere, ita nec videtur convenire, ut illa suo nomine dispensationem petat. Similis Controversia est de sumptibus pro dispensatione factis; nam P. Reiffenstuel *l. cit. n. 36.* ad eos teneri docet solum illum, qui nuptias anhelans dispensationem procurat, quòd alter non promiserit dispensationem procurare. Contrà Sanch. *n. 37.* cum alijs putat sumptus istos conferendos à parte utraque; quia negotium commune est. Quare cum Jus circa hæc duo dubia nihil deciderit, locus erit arbitrio Judicis, qui hoc casu ferre sententiam secundum æquitatem debebit.

Ad Argumenta *n. 81.* proposita non difficilis patet solutio. Ad 1. Decisionibus Rotæ à Diana allegatis opponi possunt Decisiones aliæ, faventes in nostram Sententiam, quarum plures allegant Pal. *l. cit. n. 10.* & Gobat *tr. 10. n. 165.* ubi refert se compertum habere, fuisse Romæ in prima, secunda, & tertia instantia in simili casu pronuntiatum pro ætrice quadam Helveta contra sponsum, & hunc à duobus Pontificibus condemnatum ad ducendam Sponsam, cum qua Sponsalia sub conditione Dispensationis, postea impetratæ contraxit. Quare ne fateamur, Rotam sibi ipsi contrariam esse, Decisiones à Diana allatæ, ut P. Wex *cit. n. 20.* bene advertit, intelligi poterunt de casu, quo Sponsifici contrahentes laborant impedimento, in quo Pontifex dispensare non solet, vel quando non adest sufficiens causa dispensandi. Ad 2. Bullæ illæ Pontificiæ, quæ sic impeditis dant licentiam ad contrahendum Matrimonium, solum loquuntur de casu, quo sub tali conditione Dispensationis contracta tantum sunt Sponsalia de futuro; nam Sponsalia de præsentis conditionata, posita conditione, secundum dicta *n. 37.* sine novo consensu transeunt in absoluta: & hinc causa non est, cur Pontifex eo casu novum requirat consensum, modò prior consensus conditionatus positus à contrahentibus fuerit coram Parocho, & testibus, & his casu, quo impedimentum notorium est, exhibeantur Litteræ Dispensationis super eo impedimento obtentæ. Ad 3. Licet observatio Legis ferè sit magis honesta, quàm Dispensatio super ea impetrata, non tamen hæc propterea reputari inhonesta debet, cum Juri modo ab ipso Jure approbato deroget, ut bene advertit Pal. *tr. 28. D. 1. p. 16. n. 8.* Ad 4. Id verum est, quando conditio talis est, in qua Princeps non solet dispensare: quod sufficienter indicat textus *l. cum servus cit.* ubi additur, *Cum distrabi non soleant.* Ad 5. & 6. In ijs textibus reprobatum stipulatio de re Sacra, publica, vel homine libero sub conditione, si illa profana, aut privata, & iste servus fiat, quæ conditiones, tanquam dig-

nitati, & statui derogantes, inciviles, & tristes sunt, atque ideo eventus earum timendus potius, quàm expectandus est *l. cum tale 72. ff. de condit. & demonstrat.*

Quæritur 7. An valida sit promissio Matrimonij, quam sibi invicem faciunt laborantes impedimento aliquo dirimente, & hujus etiam consenj, non facta expressione Conditionis, *si Papa dispensaverit?* Pro valida illam habet Sotus *in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. q. revera fateor:* cui si promissio illa jurata sit, consentiunt Tabien. *V. Sponsalia q. 8. n. 9.* & Armill. *V. cit. n. 11.* Rationem dant 1. quia promittens Matrimonium consanguineæ necessariò supponit dispensationem præmittendam esse, cum ea Jure insit, & aliter Matrimonium inter ipsos constare nequeat, igitur sicut conditio, *Si alter contrahentium voluerit,* etiam non expressa subintelligitur, ita & ista. 2. Quia nisi de contraria mente pronuntians constet, verba, quantumvis generalia, restringenda & ita exaudienda sunt, ut actus Juri conformetur, & conservetur *arg. l. fin. C. de Usufr.* atqui conformatur Juri, & conservatur, si dicatur, quòd promissio in casu posito includat conditionem, *si Papa dispensaverit.* ergo hoc dici debet: si autem hanc conditionem includat, valebit promissio. ergo &c. 3. Quando Testator in Majoratu, vel Legato apponit, ut Successor ducat consanguineam, non est differentia, sive explicet præcedente Dispensatione, sive id taceat; quia semper hoc intelligitur, & verba testatoris in dubio secundum Jus commune intelligenda sunt.

Sed melius negatur, quòd ejusmodi promissio valida sit, saltem si de petenda dispensatione tractatum non sit. Ita Adrian. *in 4. q. 3. de Matr. dub. 10. ad 2.* Covar. *p. 2. de Sponsal. c. 3. pr. n. 7.* Petr. de Ledesm. *de Matr. q. 47. art. 5. dub. 2. ad 4.* Ludov. Lop. *p. 2. Instrucl. c. 42. de Matr. in solut. ad 3.* Gutier. *l. 1. qq. Canon. c. 22. n. 17.* Sanch. *l. 5. de Matr. D. 5. n. 26.* Wex *Ariadn. p. 5. tr. 2. contr. 3. n. 20.* Wiestner *hic n. 34.* & colligi videtur 1. ex *l. si stipulor. 35. §. item quod 1. ff. de V. O.* ubi stipulatio ejus, quod Leges prohibent, habetur pro inutili. 2. Ex ratione; quia promissio secundum præsentis temporis Jus accipi debet *l. continuus 137. §. cum quis 6. ff. eod.* atqui sic promittentes Matrimonium in casu propositæ quæstionis præsentis tempore sunt inhabiles. ergo &c. 3. à pari cum spurio, cujus institutio, si facta sit sub conditione, *si Princeps legitimaverit, vel dispensaverit,* valet; non autem valet, si purè sit facta, esset autem valida etiam purè facta, si hujusmodi promissiones includerent tacitè conditionem, *si Princeps dispensaverit.* ergo eam non includunt: cons. nec promissio Matrimonij in nostro casu,

Neque obstant Argumenta opposita. *Ad 1.* Patet ex modo dictis. Neque est paritas cum conditione, si alter voluerit; quia quoddam inter impeditos constare Matrimonium nequeat, nisi Pontifice dispensante, non est ab intrinseco, & ex natura Matrimonij, sicut est, si alter voluerit, sed ab extrinseco ex prohibitione Ecclesiæ. *Ad 2.* Regula illa solum procedit, quando ver-

ba sunt dubia; tunc enim accipienda illa sunt, & explicanda, ut actus Juri conformetur, & conservetur: aliter res se habet, quando verba sunt clara, prout in casu nostro clara sunt; nam tunc pro omisso habetur, quod verbis expressum non est. *Ad 3.* Eadem est responsio; nam dispositio illa testatoris solum sustinetur, quando verba ejus sunt dubia.

§. IV.

De Desponsatione sub Conditione Turpi.

S U M M A R I U M.

90. Turpis conditio, non contraria substantiæ Matrimonij, hujus contractui adjecta, pro non adjecta habetur per c. tm. h. tit.
 91. Ratio hujus Constitutionis.
 92. Quod procedit, quando dubium est, quo animo adjecta sit.
 93. Hinc primò locum non habet quando Conditio illa reputatur esse honesta.
 94. Secundo, quando constat esse seriò adjectam.
 95. Tertiò, si contrahentes, c. cit. Constitutionem ignoraverint.

96. 97. 98. An pro non adjectis haberi debeant etiam Conditiones turpes de presentii, vel de preterito?
 99. 100. 101. Quid si talis conditio sit adjecta Sponsalibus?
 102. 103. 104. An turpis, & pro non adjecta haberi debeat conditio, Si te Virginem invenero?
 105. 106. 107. Aut, Si mecum concuberis?
 108. 109. 110. 111. Vel, Si donaveris centum?
 112. 113. 114. Quid dicendum de Conditionibus impertinentibus?

Turpes Conditiones duplicis generis sunt, ut n. 5. vidimus; nam aliquæ repugnant substantiæ Matrimonij, aut uni ex tribus illius bonis, quæ n. 6. §. 7. retuli; aliæ contra non repugnant illius substantiæ, aut tribus ejusdem bonis, quales sunt: *Contraho tecum, si occideris meum bosem, si furata fueris tantum quantum sufficit ad asserendam mihi dotem* &c. De prioribus §. seq. sermo erit: de posterioribus

Quæritur 1. An Conditio turpis, quæ non est contraria substantiæ Matrimonij vel bonis ejus, suspendat valorem ejus, vel potius habeatur pro non adjecta? Pro non adjecta haberi, & cons. valorem illius non suspendere usque ad eventum ejusdem, clarè deciditur c. fm. b. tit. cons. ex præsumptione Ecclesiæ Matrimonium, sub conditione turpi contractum, haberi debet pro contracto purè, & absolutè.

Dubium est, quomodo, & unde Ecclesia præsumat conditionem illam haberi pro non adjecta, & esse purum consensum? **R**atio dubitandi est 1. quia Ecclesia nunquam præsumit verum esse Matrimonium, ubi ex ipsa forma Contractus non apparet consensus; aliàs temere præsumeret, & absque causa. at ex forma contractus sub conditione turpi non apparet consensus absolutus, sed sub illa conditione. ergo &c. 2. In cæteris Contractibus conditio turpis non habetur pro non adjecta. sed Matrimonium sequitur naturam cæterorum Contractuum.

3. Non apparet, unde Ecclesia præsumat ani-

mum sic contrahentis fuisse purum, cum ut plurimum ij, qui conditionem talem adjiciunt, velint omnino illam impleri.

Sed dicendum, meritò hujusmodi conditiones haberi pro non adjectis; quia ad peccandum invitant, & semper ea præsumptio capienda est, quæ peccatum excludit. Ita Sor. in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. paulò post princ. concl. 2. Palacios l. 5. de Contract. §. quam ob rem. Henriq. l. 11. de Matr. c. 12. n. 6. Barth. à Ledesm. dub. 25. de Matr. concl. 9. Lud. Lop. p. 2. Instruct. nov. de Matr. c. 43. ad fin.

Neque contrarium probant Argumenta opposita. *Ad 1.* Ecclesia meritò præsumit consensum absolutum, quia præsumit Matrimonium à contrahentibus esse inutum juxta intentionem Ecclesiæ, conditionem turpem rejicientis à Matrimonio. *Ad 2.* In hoc Matrimonium assimilatur potius ultimis Voluntatibus, quarum favore conditiones turpes pro non adjectis habentur. *Ad 3.* Non semper constat, quòd adjiciens hujusmodi conditionem turpem Matrimonio omnino velit illam impleri.

Quæritur 2. Quando ejusmodi Conditiones turpes haberi debeant pro non adjectis? **1.** tum, quando dubium est, quo animo ejusmodi conditio turpis de futuro à contrahentibus adjecta sit; tunc enim favore Matrimonij, prout indicat c. fm. cit. illa, si substantiæ Matrimonij non repugnet, pro non adjecta habetur, & Matrimonium ab Ecclesia præsumitur purè inutum. Sanch. l. 1. s. de

g. de Matr. D. 15. n. 1. Conink D. 29. de Sacram. n. 42. Perez D. 16. de Matr. sect. 9. n. 2. § 3. Canif. in c. fin. h. tit. n. 5. Wagnereck *ibid.* V. si turpes not. 1. Pirhing *hic* n. 17. not. 5. Engl. n. 8. Schambog. n. 11. Wiestner n. 32. Reiffenstuel n. 42.

Ratio est, quia favor Matrimonij exigit, ut in dubio potius conservetur, quam dissolvatur *arg. c. fin. de sent. & re judic. & c. directe 39. in fin. de Appell.* conservabitur autem, si joco potius, quam serio, & contractum irritandi animo adjecta præsumatur talis conditio, ergo ita adjecta præsumi debet. *Conf.* Conditiones impossibiles habentur pro non adjectis, ut dictum est n. 60. atqui conditiones turpes, cum ad delinquendum invitent, merito habentur pro impossibilibus *arg. cau. faciat 15. caus. 22. q. 2. ubi Gloss. V. eod. id solum*, inquit, *dicimur facere posse, quod jussu facere possumus*, ergo &c.

93 Quæritur 3. Qui sint casus particulares, in quibus conditio turpis non habetur pro non adjecta? *ny. 1.* si illa habeatur pro honesta; hoc enim casu fortiretur naturam aliarum conditionum honestarum: *conf. sicut istæ, ita etiam illa contractus valorem usque ad eventum suspenderet, prout in simili n. 62. dictum est de Conditione impossibili, quam contrahentes putabant esse possibilem.* Ariadn. in 4. dist. 29. q. 3. de Matr. dub. 7. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 5. §. 2. n. 6. Lud. Lop. p. 2. instr. nov. de Matr. c. 43. fol. 1093. Sanch. D. 5. cit. n. 7.

94 2. Si constet, eam Conditionem à contrahentibus serio adjectam, & consensum non nisi sub ejus eventu præstitum esse; tunc enim in utroque foro Matrimonium judicabitur nullum, nisi evenierit conditio, Covar. l. cit. n. 4. § 5. Sanch. n. 6. Conink D. 29. n. 41. Canif. in c. fin. n. 7. Wagnereck *ibid.* V. si turpes not. 1. §. quia ratione, Pirh. n. 28. *hic*, Schambog. n. 15. in fin. Wiestner n. 37. Ratio est, quia conditiones turpes, sicut etiam impossibiles à Matrimonio rejiciuntur, & habentur pro non adjectis, quòd Canones in dubio præsumant, eas non fuisse adjectas serio. at in casu proposito non est dubium, sed ponitur constare, quòd serio adjecta fuerit, igitur cum præsumptio veritati cedat, eo casu cessat præsumptio, & Matrimonium, non eveniente conditione, judicari debet nullum ex defectu consensûs, quem Ecclesia supplere non potest.

95 3. Si contrahentes, vel unus illorum, sub tali conditione iniens Matrimonium, ignoravit Constitutionem c. fin. cit. quæ conditiones ejusmodi habentur pro non adjectis, Sanch. l. cit. n. 7. Pirhing n. 17. not. 6. & alij *suprà*; quia Constitutio non obligat ignorantes. *Neque obstat*, quòd fideles omnes, dum Sacramenta recipiunt, censentur illa recipere juxta intentionem Ecclesiæ, adeo-

que, etsi apponant conditionem turpem, quia tamen illas Ecclesia rejicit, velle pure, & absolute contrahere; hoc enim solum procedit, quando contrahens scit conditionem adjectam esse turpem, & simul scit illam ab Ecclesia rejici, ac pro non adjecta haberi, ut notat Pirhing l. cit.

Quæritur 4. An pro non adjectis haberi debeant etiam Conditiones turpes de præfenti, vel de præterito, e. g. *Si occidisti patrem tuum ego tecum contraho* &c. *Victoria in Summ. de Matr. n. 260.* idem putat dicendum de his conditionibus, quod dicitur de conditionibus collatis in eventum futurum, scilicet non præsumi, quòd serio adjectæ sint, nisi de animo adjicientis constet; & suadere hoc etiam videtur favor Matrimonij *arg. c. fin. de sent. & re judic. & paritas cum conditione impossibili, quæ sive de futuro solum sit, sive etiam de præterito, aut præfenti, pro non adjecta habetur, ut dictum est n. 73.*

Sed communior sententia defendit Negativam cum S. Thom. in 4. dist. 29. q. un. art. 3. Paludan. *ibid.* q. 2. art. 5. n. 28. Adrian. q. 3. de Matr. dub. 9. §. respondeo ad 1. §. ad 3. Sylv. V. Matrimonium 3. q. 1. fin. Alex. de Nevo in c. de illis 3. b. tit. n. 16. Palacios l. 5. de Contract. c. ult. fol. 498. §. quomobrem, Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 2. n. 3. Carrer. de Sponsal. l. 3. c. 5. Henriq. l. 11. de Matr. c. 12. n. 7. Sanch. l. 5. de Matr. D. 15. n. 5. Barbof. in c. fin. b. tit. n. 8. Engl. *hic* n. 14. Wex Ariadn. p. 5. tr. 2. §. 6. n. 22. §. seqq. Mag. if. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 2. n. 108. quod etiam videtur probare ratio; quia conditio de præfenti, & præterito non est proprie conditio, nec ad delinquendum invitatur, ob quam rationem videtur statutum Jure, ut conditio turpis habeatur pro non adjecta.

Neque obstat, quòd c. fin. cit. turpes conditiones generaliter pro non adjectis habeantur; quia hoc *cap.* tantum loquitur de ijs conditionibus, quia proprie dictæ Conditiones sunt, & in quibus militat ratio, ob quam Conditiones turpes à SS. Canonibus pro non adjectis habentur. *Argumentum* sumptum à paritate cum conditionibus impossibilibus n. 73. cit. solutum est, ubi dixi, Conditiones impossibiles pro non adjectis haberi, quia impossibiles sunt, quæ ratio etiam in Conditionibus impossibilibus de præterito, & de præfenti militat.

Quæritur 5. An etiam in Sponsalibus Conditio turpis habeatur pro non adjecta? *ny.* distinguendo: Vel enim Conditio illa substantiæ Matrimonij contraria est, vel non est contraria. *Si primum*, ut Matrimonium secundum dicenda *infra* n. 117. ita & Sponsalia ejus adjectione viriantur, & nulla fiunt. S. Thom. in 4. dist. 27. q. 2. art. 1. Scot. *ibid.* dist. 28. q. 3. n. 13. & teste P. Reiffenstuel *hic* n. 57. communis aliorum *arg. c. fin.*

fn. h. tit. licet enim de solo Matrimonio loquatur, quia tamen ratio dispositionis de his conditionibus etiam in Sponsalibus urget, ad hæc quoque extendi debet *arg. l. oratio 16. ff. de Sponsal. Vide n. 131. § seqq.*

¹⁰⁰ *Si secundum*, non habetur pro non adjecta, ut cum DD. Salmanticensibus docet Petr. de Ledesm. de Matr. q. 47. art. 5. fin. Rebell. l. 2. de Oblig. Just. q. 10. sect. 5. Pont. l. 12. de Matr. c. 7. n. 3. Perez D. 12. sect. 3. n. 4. Pal. tr. 28. D. 1. p. 16. n. 4. Engl. hic n. 15. Schambog. n. 12. Wiestner n. 40. Reiffenstuel n. 51. § 58. Ratio est, quia in dubio standum est pro libertate, quando de Sponsalibus tantum agitur *arg. l. Arrianus 47. ff. de O. & A.* igitur in dubio, an joco, vel serio adjecta sit Sponsalibus talis conditio, præsumendum est adjectam serio, eaque Sponsalium obligationem suspendi.

¹⁰¹ *Ex quo sequitur*, quod post eventum conditio ejusmodi pariat obligationem Sponsalium absolutam. Post eventum, inquam; nam ante eventum nullam etiam eventum expectandi obligationem imponit, cum inducat ad peccatum, ad quod obligatio nulla datur, ut bene advertit P. Wiestner l. cit.

¹⁰² *Quæritur 6.* An valida sit conditio, vel contra ut turpis rejicienda, quæ quis contrahit Matrimonium sub conditione, *Si te Virginem invenero?* Gloss. in c. per tuas 6. v. præsumendum h. tit. Joann. Andr. ibid. n. 7. Alex. de Nevo in c. de illis 3. eod. n. 2. & alij apud Sanch. l. 5. D. 16. n. 5. dicunt eam conditionem rejici tanquam turpem, & sic Matrimonium manere purum. Contra hoc negat Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. post 3. concl. v. his nihilominus, qui proinde putat ea conditione Contractum suspendi, quamvis intelligatur, *Si per coitum invenero te Virginem*: quia ea conditio non fertur super actum turpem, sed super honestam Virginitatis conditionem.

¹⁰³ Sed melius distinguunt Navar. Man. c. 22. n. 66. Covar. p. 2. de Spons. c. 3. §. 3. n. 12. Henriq. l. 11. de Matr. c. 12. n. 6. Sanch. D. 16. cit. n. 7. Perez D. 12. sect. 10. n. 7. § 8. Barbosa in c. 6. h. tit. n. 6. Pirhing hic n. 22. Schambog. n. 27. Wiestner n. 41. Reiffenstuel n. 38. § 39. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 2. n. 114. Nam si conditio hæc intelligitur de investigatione Virginitatis licita, quæ fit per honestas Matronas, & obstetrices, aut per inquisitionem de vita, & fama puellæ, vel alio licito modo, non debet rejici; quia non est turpis sed honesta conditio, ac propterea suspendit actum ad sui eventum.

¹⁰⁴ Si verò intelligatur de exploratione illicita, & per concubitum facienda, est turpis, & inhonesta conditio, eaque adjecta valet Matrimonium, ut purum, & absolutum; & quidem ut n. 6. cit. Barbosa

notat, ejusmodi Matrimonium, saltem in foro externo, sustineri deberet, etiam si illa, cum qua sic contraxit, non esset Virgo. *Næque obstat*, quod conditio Virginitatis honesta sit; quia quando apponitur, ut turpiter exploranda, fit turpis, & inhonesta.

¹⁰⁵ *Quæritur 7.* Quid dicendum de conditione, *Si mecum concubueris*, adjecta Matrimoniali contractui? Variè sentiunt, & loquuntur DD. apud Sanch. l. 5. D. 16. n. 1. § 2. Solviquæstio hæc commodissime potest distinguendo: Vel enim conditio refertur ad concubitum, qui contractum Matrimoniale antecedit, vel ad eum, qui illum sequitur. *Si primum*, habetur pro non adjecta, cum sit de concubitu illicito, adeoque turpis.

Si secundum, altera distinctio est adhibenda, an scilicet referatur ad concubitum, qui admitti deberet ante bimestre, à contractu Matrimoniali lapsum, quod aliàs Jure indultum est ad deliberandum de Religionis ingressu, an verò referatur ad concubitum secuturum post illud bimestre. *Si prius*, conditio illa, ut vult Sanch. l. cit. n. 3. indifferens est, & propterea, cum etiam non includatur in Contractu Matrimoniali per se, illum verè conditionalem reddit, ut non nisi conditionis impletione transeat in absolutum.

Si posterius, Matrimonium perinde ac si conditio adjecta non fuisset, purè initum censetur *arg. l. heredis 7. §. tractari 5. ff. quando dies legat. & l. si servo 47. ff. de condit. & demonstr.* quia ad hunc concubitum relata conditio ferè inest ipso Jure; ea verò, quæ sic insunt, supervacue exprimuntur, & perinde se habent, ac si non essent expressa, atque ad summum admonitionis, non verò conditionis loco habentur *l. Cornelius 69. ff. de hered. inst. l. mutuo 6. §. si sub conditione 1. ff. de tutel. Pirhing hic n. 22. Schambog. n. 27. Wiestner n. 42. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 2. n. 115.*

¹⁰⁶ *Quæritur 8.* Qualis censenda sit turpis, an honesta conditio, adjecta Sponsalibus, vel Matrimonio, *si donaveris centum*, vel alia similis? Aliqui conditionem istam pro turpi absolute habent ex ratione; quia conjugium quasi venale reddit, & ita contrahens propter libidinem, aut alio pravo affectu contrahere videtur: quæ causa est, quod *l. nec esset 2. ff. de donat. int. vir. & uxor. & l. si ita 97. §. si tibi 2. ff. de V. O. stipulationes*, sub ejusmodi conditione factæ, rejiciantur.

Sed dicendum, si conditio hæc, uttoferè solet, ac præsumitur fieri, ex justa causa, v. g. in compensationem dotis, nobilitatis, juventutis, aut alterius qualitatis, quæ in altero excellit, apponatur, eam habendam pro honesta, & cons. ut alias conditiones de futuro contingenti, obligatoriam esse.

Ita

Ita Abb. in c. de illis 3. h. tit. n. 3. Covar. p. 2. de Sponfal. c. 3. §. 3. n. 1. §. 2. Sanch. l. 1. D. 33. n. 4. & l. 5. D. 6. n. 6. Barbof. in c. 3. cit. n. 4. Canif. ibid. n. 2. Gonzal. n. 2. Wagne-reck 7. si tantum. Pith. hic. n. 7. Schambog. n. 4. Wiefner n. 43. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 2. n. 46. Ratio est, quia tunc cessat præsumptio libidinis. Et confirmatur ex c. de illis cit. ubi conditio, ex tali causa adjecta Sponsalibus, & Matrimonio non rejicitur absolute.

110 Dices cum Alex. de Nevo in c. de illis cit. n. 3. in c. cit. dicitur, si tibi donaveris. id autem, quod gratiâ dotis, nobilitatis &c. compensanda datur, donatum dici non potest, cum ad supportanda Matrimonij onera detur l. pro oneribus 20. C. de Jure dotium. ergo &c. R. verbum Donaveris hoc loco non accipiendum rigorosè, sed pro eo, quod ex causa aliqua datur, ut monet Sanch. n. 4. cit. & colligitur ex ipso textu; nam ibi agitur de Donatione deducta in pactum, ac proinde non merè gratuita, sed onerosa.

111 Ad l. n. 103. allegatas dico, ibi non reprobari talem stipulationem absolute, sed tantum dici, causâ cognitâ, actionem denegandam esse, i. e. Judex prius cognoscere debet, an honesta, vel probabilis causa hujusmodi stipulationis fuerit, an contrâ inhonesta. Deinde dici potest, quod c. de illis, & l. cit. loquantur de casibus diversis, &c. de illis quidem de casu, quo causa hujusmodi conditionem addendi est justa, & honesta; Leges cit. autem de casu, quo causa est inhonesta, & Matrimonium libidini venale redditur. Talem præsumptionem existimat Sanch. l. cit. n. 5. esse, quando non femina viro, sed vir femine nobilitate, opibus, aliisque dotibus par,

aut præcellens promittit centum sub conditione, si illa ipsi nupserit.

Quæritur 9. An conditiones imperitinentes habeantur pro non adjectis in Matrimonio, vel potius illud suspendant? Pro non adjectis habendas existimat Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. paulò post privè. concl. 2. Barth. à Ledesin. dub. 25. de Matr. concl. 9. & nonnulli alij; & videtur istud probari ex eo, quia turpe apparet Contractui tam sancto, & qui Sacramentum est, impertinentem conditionem adjicere, sed conditio turpis secundum dicta n. 90. pro non adjecta habetur, ergo &c.

Sed melius hujusmodi conditiones dicuntur Matrimonij Contractum suspendere, ita ut iste aliter non valeat, nisi illis stantibus. Ita Abb. in c. super eo 5. h. tit. n. 4. Alex. de Nevo ibid. n. 6. Sanch. l. 5. de Matr. D. 18. n. 3. Ratio est, quia omnis conditio, Jure non reprobata, apponi Matrimonio potest, ut colligitur à contrario sensu ex c. super eo cit. ibi, Ac conditionem ipsam Canonica non improbet statuta. Atqui conditiones impertinentes nullo Jure reprobantur; si enim aliquo Jure reprobarentur, reprobarentur per c. fin. b. tit. ubi rejiciuntur conditiones turpes, atqui à turpibus conditionibus ad impertinentes duci argumentum nequit; quia impertinentes ad nullum peccatum inducunt, conf. in illis non pugnat ratio, ob quam à Matrimonio rejiciuntur conditiones turpes, ergo &c.

Ex quo cadit Argumentum oppositum; licet enim adjicere hujusmodi conditionem impertinentem sit aliqualis culpa; quia tamen ad peccatum non incitat, non est ex turpibus, quæ à Matrimonio rejiciuntur.

§. V.

De Desponsatione sub conditione contraria substantie Matrimonij.

S U M M A R I U M.

115. An Contractum Matrimonij vitient Conditiones, quæ substantie, & bonis ejusdem repugnant, si illa sint de præterito, vel de presenti?
116. Quid si talis conditio de futuro adjecta sit, sed ab uno contrahentium tantum?
117. Quid si addita sit ab ambobus contrahentibus?
118. Vel adversetur tantum bonis Matrimonij distincti, non ejus, quod hic, & nunc contrahitur?
119. An conditio, contraria bonis Matrimonij, solum vitiet Matrimonium, quando illa turpis est, an etiam, quando honesta?
120. Defenditur, per utramque vitari.
121. Hujus Sententiæ Argumentum.
122. Solvuntur Rationes oppositæ.
123. Quid dicendum de Matrimonio, contracto sub ea conditione, ut liceat ante consummationem ingredi Religionem?
124. Vel sub conditione non cohabitandi?
125. Non petendi debitum?
126. Aut illud non reddendi?
127. Vel non reddendi, quando illicitè petit?
128. Diluuntur Argumenta opposita.
129. 130. An valeat Matrimonium contractum à Judæis, vel Paganis sub conditione, ut possint dare Libellum Repudij juxta ritum eorum?
131. 132. 133. 134. An etiam Sponsalia vitentur per conditionem contrariam substantie, & bonis Matrimonij?

Con-

Contra substantiam Matrimonij secundum dicta n. 6. pugnare censetur tunc Conditio, quando pugnat contra triplex bonum Matrimonij, contra bonum prolis, bonum fidei, & bonum Sacramenti.

115 Quæritur 1. An Contractum Matrimonij vitietur Conditiones appositæ, si illæ repugnent substantiæ, & bonis Matrimonij? Distinguendo: Vel enim talis conditio apponitur de præsentibus, aut præteritis, vel de futuro. Si de præsentibus, aut de præteritis, Matrimonium ejus appositione non vitiat, sed ea existente valet, illa non existente nullum est. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 1. n. 9. Henric. l. 11. de Matr. c. 12. n. 7. §. c. 4. n. 1. Comment. lit. F. Barth. à Ledesm. dub. 25. concl. 10. Sanch. l. 5. de Matr. D. 9. n. 6. Barbosa, in c. fin. b. tit. n. 2. Pirhing. hic n. 14. Wiestner n. 47. & colligitur ex c. fin. cit. quia ibi Pontifex loquitur de conditionibus veris, quales non sunt conditiones, quæ tempus præteritum, vel præsens respiciunt. Ratio est, quia conditio de præteritis, vel de præsentibus adjecta Matrimonio non respicit obligationem, prædictis tribus bonis contrariam, sed tantum actus executionem. Atqui substantiæ Contractus Matrimonialis non executio ejusmodi actuum, sed obligatio ad eos exequendos advertebat, ut cum S. Thoma, Turrecremata, & alijs ostendit Sanch. l. 2. de Matr. D. 29. n. 12.

116 Si verò Contractui Matrimoniali adjecta sit de futuro talis conditio, altera distinctio est adhibenda, & videndum, an ab utroque contrahentium adjecta sit, an ab uno tantum. Si ab uno tantum, alter verò contradixerit, Matrimonium valet perinde, ac si conditio talis appositæ non fuisset, ut rectè Covar. §. 1. cit. n. 11. Barbosa, in c. fin. cit. n. 9. Fagnan. ibid. n. 4. Pirhing. hic n. 14. Schambog. n. 14. Wiestner n. 48. Ratio est, quia si apponens ejusmodi conditionem, alterius contradictione non obstante, ad Contractum Matrimoniale processit, favore Matrimonij ad conditionem appositam recessisse præsumitur arg. c. per tuas 6. b. tit. Idem dicendum existimat Schambog. l. cit. casu, quo post appositam talen conditionem ab uno, alter tacet; tunc enim favore Matrimonij censetur contradicere, & idem erit, ac si conditio non esset appositæ.

117 At si talis conditio adjecta sit ab ambobus contrahentibus, vitiat, & invalidum reddit Contractum, prout expressè deciditur c. fin. cit. Estque conclusio hæc vera etiam stando Jure naturali, ut bene Sanch. D. 9. cit. n. 4. conf. Pontifex, dum in c. cit. definivit, conditiones has vitare Matrimonium, nihil novi statuit, sed quod Jus naturæ dictavit, declaravit. Ratio est, quia sine substantia nihil potest subsistere. Atqui substantia Matrimonij consistit in consensu ad Societatem conjugalem, ad fidem mutuo sibi servandam, prolemque suscipiendam, quæ sunt tria bona

Matrimonij. Ergo conditiones, quæ his adverfantur, destruunt Matrimonij substantiam, & conf. ipsum annullant. Conf. Quia alij Contractus annullantur ob conditionem adversam illorum substantiæ, ut si Contractus Societatis ineatur ea lege, ut lucrum, & damnum commune non sit, aut Contractus emptionis venditionis eo pacto, ut emptor rei venditæ dominium non acquirat. Ergo similiter vitabit Matrimonium conditio repugnans substantiæ illius.

Intelligi autem hoc debet, quando conditio adjecta advertebat præsentibus Matrimonio, cujus Contractui apponitur; non enim vitiat Matrimonium, si alij Matrimonio advertebat, ut *Contrabo tecum si fueris, ut conjux Petri adulteretur, vel sumat venena sterilitatis*; sed talis conditio potius, tanquam turpis, habebitur pro non adjecta, salvo valore Matrimonij ita Contracti, ut cum Paludano, & Ludovico Lopez bene advertit Sanch. l. cit. n. 5. Ratio est, quia conditiones ejusmodi ideo vitiant Matrimonium, quia solvunt substantiam Matrimonij sub tali conditione initi. Atqui quando solum adverfantur bonis Matrimonij alterius distincti, substantia hujus Matrimonij salva, atque illæsa manet, ergo &c.

Quæritur 2. An conditio, contraria bonis Matrimonij, istud vitiet solum, quando illa est turpis, an etiam, quando honesta, v. g. *Si mecum vivas in perpetua castitate, si hæc voves &c.* Non vitari per conditionem honestam, defendunt Paludan. in 4. dist. 30. q. 2. art. 1. concl. 2. n. 6. Abulens. in c. 30. Num. q. 32. ad fin. Rebell. l. 2. de oblig. Just. q. 10. sect. 3. Pont. l. 3. de Matr. c. 11. n. 5. Bosco de Matr. D. 11. sect. 8. concl. 9. à n. 421. Wagnereck in c. fin. V. contra substantiam not. 3. b. tit. Clericat. de sac. Matr. decis. 3. n. 21. §. seqq. Krimer hic à n. 205. Magnif. P. Schmier p. 2. de Matr. c. 2. n. 118. §. seqq. Moventur 1. Quia conditiones istæ non recensentur inter illas, quæ Matrimonium de Jure irritant; aliàs enim in c. fin. cit. etiam istarum facta fuisset mentio. 2. Quia jus, & obligatio ad copulam non est de substantia Matrimonij, cum istud contrahatur solo consensu l. nuptias 30. ff. de R. J. & eo Contracto, utrumque, salva ejus substantiâ, tolli potest, ut fit, quando alteruter conjugum lapsus est in adulterium, vel incestum. 3. Sponsi contrahere possunt Matrimonium cum intentione servandæ castitatem, vel ingrediendi Religionem juxta c. commissum 16. b. tit. ergo possunt istud etiam in pactum deducere, & conditionem talem adicere Matrimonio. 4. Ad essentiam Matrimonij sufficit dominium mutuum corporum inter conjuges. Potest autem dominium directum stare sine usufructu, vel dominio utili. 5. Si conjuges, inito jam Matrimonio, in similem conditionem, vel pactum consentiant mutuo, talis conditio, vel

vel pactio valet, adimplenda est. 6. Imò validè ineunt Matrimonium duo, quorum uterque obstrictus est Voto Castitatis, licèt debitum exigere neuter valeat. Ergo poterit ejusdem contractui etiam apponi conditio de debito non reddendo, vel petendo. 7. Si talis conditio non posset adjici Matrimonio, non constitisset Matrimonium inter B. V. & S. Josephum, Sequela est contra Historiam Evangelicam *Matth. 1. v. 18. Luc. 1. v. 27. & textum can. conjux 9. caus. 27. q. 2. ergo &c.*

120 Hæc Sententia admodum probabilis est, probabilior tamen videtur, quæ negat Matrimonium, sub tali conditione contractum, validum esse. Ita S. Thom. *in 4. dist. 28. q. un. art. 4. ad 3.* S. Bonavent. *dist. cit. q. ult. n. 33.* Richard. *cañ. dist. art. 2. q. 4. ad 3.* Sor. *dist. 29. q. 2. art. 3. §. in prima*, Covar. *p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 1. n. 3.* Carrer. *l. 4. de Sponsal. c. 5.* Sanch. *l. 5. de Matr. D. 10. n. 2.* §. 3. Laym. *l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 9.* Barbof. *in c. fin. h. tit. n. 3.* Gonzal. *ibid. 8. fin.* König. *tit. de Sponsal. n. 102. §. negant.* Zœl. *hic n. 5.* Engl. *n. 10.* Pirh. *n. 13.* Schambog. *n. 19.* Wiesner *n. 52.* & multi alij, ijque præcipui nominis TT. & Canonistæ. Colligitur ex *c. fin. cit.* ubi Pontifex Gregorius IX. dicit Matrimonium vitari conditione contraria bono prolis, nec distinguit inter conditionem honestam, & turpem, sed vim tantum ponit in contrarietate cum substantia Matrimonij, non verò in sola conditionis turpitudine.

121 Ratio est, quia licèt de substantia Matrimonij non sit copula, nec intentio illius exigendæ, vel reddendæ, est tamen de substantia illius mutua corporum traditio, vi cujus Matrimonium contrahentes in se mutuo transferunt jus in corpus suum ad actus conjugales, ac proinde implicite saltem se obligant ad eos reddendos. Atqui contrahentes sub conditione servandæ, aut vovendæ perpetuæ Castitatis jus istud, & implicitum consensum ad actus conjugales reddendos appositione talis conditionis excludunt, cum vi illius ad copulam non exigendam, & non reddendam obligentur, ergo &c. *Conf. à pari:* Si Petrus, & Paulus v. g. contrahant, & Petrus Paulo vendat fundum Tusculanum aureis 100. & in continenti addat, ita tamen, ut si volet Petrus, possit Paulo fundum tradere, & Paulus, si volet, Petro 100. aureos solvere, talis Contractus ipso Jure est nullus; quia ita habetur *l. in vendentis 13. C. de contrab. empt.* ubi Impp. *in vendentis*, inquirunt, *vel ementis voluntatem collatâ conditione comparandi, quia non adstringit necessitate contrahentes, obligatio nulla est.* Ergo etiam, si ineatur Matrimonium, ita, ut ex eo nulla nascatur obligatio alteri reddendi debitum, illud erit nullum. Si autem Conditiones sic appositæ valerent, tunc nulla nasceretur obligatio, quam requirit

Matrimonium; quia contrahentes deberent conditionem, & pactum implere, & quisque alterum, qui debitum conjugale sibi reddi peteret, repellere per exceptionem conditionis de eo non reddendo contractui appositæ posset, ergo &c. Videatur *Tu. 1. n. 261. §. duob. seqq.*

Argumenta Adversariorum non sunt, ita firma, ut responsum non patiantur. *Ad 1.* Conditiones *c. fin. cit.* recentitæ sunt tantum exempli causâ; idem enim dicendum de omnibus alijs conditionibus, quæ substantiæ Matrimonij adversantur, cum ratio Legis in textu expressa generalis sit, Abb. *in c. fin. cit. n. 2.* Alex. de Nevo *ibid. n. 3.* Pirhing *hic n. 13.* & hinc dici potest, quod etiam præsens casus in *c. cit.* contineatur implicite. *Ad 2.* Matrimonium contrahitur consensu, non tamen quocunque, sed tali, qui simul sit mutua corporum traditio, & translatio Juris ad petendos, & exhibendos actus conjugales; talis autem consensus stare non potest cum conditione servandi, aut vovendi perpetuam Castitatem. *Ad 3.* Cum tali intentione servandi Castitatem, vel ingrediendi Religionem potest subsistere consensus in obligationem mutuam, & jus exigendi debitum; non autem potest consistere, si in ipso contractu addatur conditio talis, cum vi istius is, à quo petitur debitum, jus acquirit repellendi petentem obtentu contractus cum tali conditione initi, quippe qui non aliter obligat, quam in qua forma est initus. *Ad 4.* Dominium directum sine dominio utili consistere non potest, quando contractus ex vi essentia suæ ordinatur in finem usus: quod contingit in Matrimonio. *Ad 5.* Negatur paritas; quia si semel contractus substantia legitime fuit posita, per actum supervenientem, licèt substantiæ illius contrarium, non vitatur Contractus, prout patet ex *l. empti 9. C. de contr. empt.* ubi dicitur, si post contractum emptionis initum, ex post facto venditor emptori remittat pretium, contractum subsistere; & qui emit, dicitur rem illam emptionis titulo possidere. *l. pretij 9. C. de rescind. vendit.* *Ad 6.* Iterum negatur paritas; nam si Votum continentia præcessit contractum Matrimonij, per ejusmodi Votum non tollitur traditio corporum mutua ad actus conjugales, sed tantum res, scilicet corpus, ad continentiam promissum DEO, per contractum Matrimoniale traditur alteri, quod licèt fiat illicite, fit tamen validè, ut patet in venditione equi, qui si sit venditus Cajo, non tamen eidem traditus, per secundam venditionem, accedente traditione, Sempronio factam, in hujus dominium transit. *Ad 7.* B. V. cum S. Josepho contraxit Matrimonium sine consensu quidem in copulam; at non sine traditione Juris, & potestatis in corpus suum; quod ipsa, non obstantè Voto Castitatis, quod

quod habuit, licitè facere poterat; quia Divina revelatione certum ei erat, quòd debitum conjugale ab ipsa nunquam esset exigendum, ut docet S. Aug. relatus *can. Beata 3. caus. 27. q. 2.* & S. Thom. in *4. dist. 30. q. 2. art. 2. ad 1.*

Quæritur 3. Quid dicendum de alijs similibus conditionibus, qualis est. 1. Ut liceat ingredi Religionem ante consummationem Matrimonij? 2. Quà tollitur obligatio cohabitandi simul? 3. Quæ excipit, ut non petatur debitum? 4. Quæ liberat ab obligatione illud reddendi?

Ad 1. Ea conditione certò non vitari Matrimonium; quia Jure inest; cum Matrimonium ratum ex dispositione Juris imbibitum sibi habeat conditionem, *Nisi statum perfectiorem elegero*, ut latius dicitur *Tit. seq.* Idem dicendum de quavis alia conditione, quæ Jure communi inest, si apponatur eo modo, quo inest, ut post Joan. Andr. Anchar. Præposit. Alex. de Nevo advertit Sanch. l. 5. de Matr. D. 10. n. 6. Aliud foret, si ea poneretur conditio, ut ambo, vel alter ingredi Religionem teneretur ante, vel post Matrimonij consummationem; nam sub ea conditione contractum, ut idem Sanch. l. cit. notat, non valeret: & ratio est, quia licet ante Matrimonij consummationem licitum sit profiteri Religionem, non tamen ad id tenentur conjuges; conf. ea conditio non apponitur eo modo, quo Jure inest: & quia tollit mutuum corporum ad copulam traditionem, tanquam repugnans substantiæ Matrimonij, illud reddit invalidum. Sanch. l. cit.

Ad 2. Distinguendum est cum Petr. de Ledesm. de Matr. q. 47. art. 5. dub. 4. in solut. conf. ad 6. Sanch. l. cit. n. 5. & alijs. Nam si fit pactum de non cohabitando ad certum tempus, non vitiat Matrimonium; secus, si fit pactum de nunquam cohabitando: quia ad essentiam Matrimonij non pertinet omni tempore cohabitare, bene tamen mutua habitatio, prout patet ex definitione *Tit. 1. n. 223.* tradita, ubi dixi, quòd per illud conjuges se ad *individuum vitæ societatem* obligent, Addit Sanch. l. cit. irritum fore Matrimonium, si ea conditione contraheretur, ut certis diebus, v. g. sextis ferijs, vel alio tempore ultra bimestre præfinitum à jure post initum Matrimonium abstinere conjuges à copula conjugali; quia conditio hæc est contra totalem corporum traditionem. Bene tamen, & meritorie post initum Matrimonium per hujusmodi pactum ad abstinentiam à copula certis diebus, vel omnino servandam se obligant, prout *suprà* de Voto continentiæ dictum est, modò per hoc incontinentiæ periculo se non exponant.

Ad 3. putat Sylv. V. Matrimonium 4. q. 7. ea conditione Matrimonium non vitari; quia non exigere non est contra bonum, R. P. Schmalzgrueber L. IV;

num prolis, quæ reddendo generari potest; nec contra bonum fidei, utpote quam sufficienter servat conjux reddendo. Sed melius Adrian. in 4. q. 3. de Matr. dub. 9. in 2. solut. ad 3. Barth. à Ledesm. dub. 25. de Matr. post 4. concl. not. 2. Henric. l. 11. de Matr. c. 2. n. 1. Sanch. D. 10. cit. n. 4. dicunt adjectione ejus conditionis Matrimonium vitari; quia de ratione Matrimonij est totalis corporum traditio, ex qua dimanet mutuum, & æquale jus in utroque ad corpus alterius. Atqui in hoc casu hæc totalis traditio non fieret; non enim traderetur jus petendi; neque exurgeret æquale jus ad corpus; quia alter haberet jus petendi, & reddendi, alter verò solum jus reddendi.

Ad 4. Convenit inter DD. si simpliter ineat Matrimonium sub conditione non reddendi debitum; ea conditione vitari Matrimonium; quia est contra bonum prolis, & contra bonum fidei.

Dubium est, si ita apponatur conditio non reddendi, ut ad hoc reddendum non teneatur conjux, quoties alter non exigit licitè? Et quidem Ant. Cucchus l. 5. Inst. major. tit. 11. n. 112. putat hanc conditionem Matrimonium non vitare. 1. Quia conditio hæc videtur Jure inesse, cum nemo teneatur cooperari alterius peccato. 2. Conditio hæc est ansam peccati mortalis removens. 3. Quia hoc casu redditionem debiti non videtur exigere bonum prolis, utpote quæ non nisi per grave alterius peccatum potest suscipi.

Secundò dicendum, conditionem istam repugnare substantiæ Matrimonij, & sic illud vitare. Ita Adrian. in 4. q. 3. de Matr. dub. 4. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. §. 1. n. 6. Ludov. Lop. p. 2. Instruct. nov. de Matr. c. 42. fol. 1080. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 4. art. 5. dub. 4. Sanch. l. 5. D. 11. n. 2. Ratio est, quia ad substantiam Matrimonij pertinet, ut per illud acquiratur à conjugibus jus Justitiæ ad corpus alterius, quod retinent, etiam si à petendo per virtutem Religionis, vel temperantiæ prohibeantur. Atqui jus istud Justitiæ, quod alter conjux per Matrimonium acquirere debebat, ut sibi petenti debitum redderetur, per conditionem ejusmodi tollitur, ergo &c. Aliud foret, si apponeretur conditio, ut toties liceret conjugi negare debitum, quoties alter non habet jus petendi, prout fit, si alter adulteretur, vel petat in loco Sacro; nam talis conditio Jure inest, ac proin, ab ea Matrimonium non vitatur. Sanch. n. 3.

Neque obstant Argumenta contraria.

Ad 1. Non omnis consensus in peccatum alterius est cooperatio, sed quando aliquis spontè consentit; secus, quando consentit, quia cogitur ex debito Justitiæ, vel alterius Virtutis.

Ad 2. Ansam peccati removeri sic debet, ut ea remotione jus alterius non violetur; sic autem violatur

D d 3

Jus

Jus conjugis ; quamvis enim iste Voto simplici e. g. impeditus illicitè petat jure tamen petit, quod jus ipsi aufert præfata conditio. Ad 3. Matrimonium, cum sit contractus Justitiæ, quo conjuges obligantur ad sibi invicem reddendum debitum, tantum respicit hoc jus Justitiæ, & quoad ipsum impertinens est, si aliunde contra Votum peccatur : manet igitur adhuc, quòd dicta conditio pugnet contra bonum prolis.

129 Quæritur 4. An si Pagani, vel Judæi contrahant Matrimonium ea conditione, ut possint dare Libellum repudij, juxta ritum eorum, valeat Matrimonium ? Affirmant nonnulli apud Sanch. l. 5. de Matr. D. 12. n. 2. inter Judæos sic contractum Matrimonium validum esse ; quia Lex eorum hoc permittit. Potest autem licitè deduci in patet, quòd Jure inest.

Sed dicendum, modò nullum esse Matrimonium, sub tali conditione contractum. Gloss. in c. de infidelibus 4. §. esse Matrimonium de consanguin. Host. ibid. in fine, Covar. p. 2. de sponsal. c. 3. §. 1. n. 5. Sanch. l. 3. D. 12. n. 3. Ratio est, quia hodie, postquam Libellus repudij antiquatus à Christo est, etiam Matrimonia Judæorum insolubilitatem habent, excepto unico casu, quando unus convertitur ad fidem, & alter conjugum sine injuria Creatoris cohabitare eidem non vult. Igitur conditio præstans Matrimonio solubilitatem, substantiæ ejusdem repugnat. & conf. id vitiat.

130 Idem à fortiori dicendum est de alijs Infidelibus, quibus nunquam licuit libellum repudij dare. Et extendi debet ad quas-cunque conditiones alias, quæ conformes quidem sunt eorum ritui, repugnant autem Institutioni Matrimonij à Deo in Paradiso factæ, ut si Infidelis contrahat ea conditione, ut sibi liceat habere tot uxores, quot potest alere, Sanch. n. 4.

131 Quæritur 5. An etiam Sponsalia vitiantur, ac reddantur nulla per conditionem contrariam substantiæ, & bonis Matrimonij ? 1. Cum distinctione ; nam si conditio contraria Sponsalibus apponitur, ita, ut post contractum Matrimonium contra bonum prolis, Sacramenti, aut fidei

conjugalis implenda sit, tali casu etiam Sponsalia irritari docet S. Thom. in 4. dist. 27. q. 2. art. 1. S. Bonavent. ibid. dist. 28. q. 3. n. 13. Sanch. l. 5. D. 14. n. 3. & teste P. Wielner hic n. 46. communiter DD. cæteri arg. l. oratio 16. ff. de Sponsal.

Si verò debeat impleri ante contractum Matrimonium, videndum est, quali bono Matrimonij opponatur ; nam 1. si est contra inseparabilitatem, ut *Contrabam tecum, nisi ante initium Matrimonium aliam ditionem invenero*, nec Sponsalia, nec Matrimonium vitiat conditio sic apposta : non Sponsalia ; quia hæc sunt ex natura sua dissolubilia, & contrahi possunt sub conditione resolutoria, ut dictum est supra n. 14. non Matrimonium ; quia hoc si contrahatur, manet indissolubile, licet præcesserint Sponsalia dissolubilia.

2. Si verò conditio sit contra Matrimonij fidem, ut *Contrabam tecum, si ante Matrimonium forniceris*, iterum nec Sponsalia, nec Matrimonium vitiantur : Matrimonium quidem ; quia ad fidem istius duntaxat pertinet, ne postquam corporis dominium in alterum translatum est, istud tradatur alteri : Sponsalia autem ; quia hæc conditio quidem turpis est, conditio turpis tamen, nisi tollat aliquod bonum Matrimonij, Sponsalia non vitiat, sed illa, si de futuro est, usque ad eventum suspendit.

3. Si autem adverteretur bono prolis, ut *Contrabam tecum, si venenum sumas, quo sterilis efficiaris*, tam Matrimonium, quam Sponsalia, si in ambo conditio ista influat, vitiantur ; quia per eam conditionem obligatur contrahens ad aliquid contrarium bono prolis, quod per Matrimonium promissum intenditur : unde adversatur Matrimonio promisso. Hinc, ut optimè monet Sanch. l. 5. D. 9. n. 7. licet secundum dicta n. 115. conditio repugnans substantiæ Matrimonij de præterito, vel præsentii adjecta Matrimonio illud non vitiet, excipiendus tamen est casus, quo conditio illa afficeret, & tangeret Matrimonium in futurum, prout fit in casu præsentii ; quia perinde est, ac obligare se in futurum ad venenum sterilitatis sumendum.

S. VI.

De Causa, Demonstratione, & Modo adjecto Sponsalibus, vel Matrimonio.

SUMMARIUM.

135. An aliquando Matrimonium suspendat, vel vitiet Demonstratio, vel causa adjecta?
 136. Respondetur negativè.
 137. Hujus ratio.
 138. Exceptio duplex.
 139. Quid dicendum, si eidem adjiciatur Modus possibilis, & contingens.
 140. Si vim Conditionis suspensivæ non habeat?

141. 142. Quid si adjectus sit Modus impossibilis?
 143. Aut contrarius substantiæ, & bonus Matrimonij?
 144. Resolutio questionis.
 145. Respondetur ad opposita.
 146. 147. Quam vim habeant Sponsalia vel Matrimonium, quæ contrahuntur in diem certum, vel incertum.

135. **Q**uæritur 1. an aliquando Matrimonium suspendat, vel vitiet Demonstratio, vel Causa adjecta, v. g. *Duco te, quæ Virgo es, accipio te in uxorem, quia dives, vel pœbra es.* Navar. *Man. c. 22. n. 62.* vult ejus appositione vitari Matrimonium, quando illa est contra substantiam, & bona Matrimonij: & videtur istud probare ratio; quia eo ipso, quod ita contrahens non absolute, sed sub ea causa, & demonstratione, quæ substantiæ Matrimonij adfertur, consentiat, non videtur absolute consentire in Matrimonium.

136. Sed dicendum, ejusmodi Demonstrationem, & Causam, qualiscunque illa sit, sive revera, sive falsa, sive honesta, sive turpis, contraria substantiæ Matrimonij, vel non contraria, per se nunquam suspendere, aut vitare Matrimonium. Ita Paludan. in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. concl. 1. n. 5. & art. 2. concl. 1. n. 11. Sot. dist. cit. q. 2. art. 1. Lud. Lop. p. 2. Instruct. nov. de Matr. c. 42. paulo post princ. Sanch. l. 5. D. 19. n. 2. Conink. D. 29. n. 45. Pal. tr. 28. D. 2. p. 11. §. 5. n. 2. Wagnereck. in c. fin. v. si turpes h. tit. not. 6. Zœf. hic n. 18. & seqq. Honor. n. 9. Engl. n. 20. Pirhing n. 29. Schambog. n. 42. König n. 27. & 28. Reiffenstuel n. 61. Magnif. P. Schmier. p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 139. & p. 2. c. 2. n. 148.

137. Ratio est; quia quæ Matrimonium variant, aut vitant, debent ad substantiam, seu vim contractus spectare. sed Demonstratio, & Causa non spectant ad substantiam Contractus Matrimonialis, sed tantum declarant opinionem, quam habet contrahens circa personam, cum qua contrahit, & causam, quæ illum ad contractum hunc celebrandum movet. ergo &c. Conf. quia falsa Demonstratio non vitiat Legatum l. falsa 35. ff. de condit. & demonstr. ergo nec Matrimonium, quod est favorabilius. Neque refert, quod non contraheret, si sciret talem Demonstrationem, vel Causam non subefse; quia talis voluntas est tantum habitua, nec impedit, ut non actu, & absolute con-

sentiatur, Conink l. cit. Zœf. n. 20. Schambog. n. 42.

Dixi autem per se; nam duo casus excipiendi sunt. Unus est, si talis Demonstratio, vel Causa reducatur ad errorem circa substantiam personæ, vel conditionem libertatis, ut si quis dicat, *Contraho tecum Matrimonium, quæ, vel quia es libera, aut primogenita filia Petri*; nam si non sit libera, vel primogenita filia Petri, irritum est Matrimonium, non tamen ratione falsæ Demonstrationis, vel causæ, sed propter errorem personæ, vel conditionis, quippe cum Matrimonium, ex tali errore contractum adhuc foret irritum, etiamsi talis Demonstratio, vel causa non fuisset adjecta. Sanch. D. 19. cit. n. 2. fin. cum alijs supra. Alter casus est, quando apponuntur per modum conditionis; tunc enim de illis, sicut de conditionibus, judicandum est. Sanch. n. 3. Ita per modum conditionis apponi censetur teste Zœf. n. 18. si sit in futurum collata, ut si dicas, *Contraho tecum, quæ, vel quia tantam dotem afferes*; habet enim sensum, *Contraho tecum, si tantam afferas dotem.*

139. **Q**uæritur 2. an modus adjectus Matrimoniali Contractui, si honestus ille, & possibilis sit, illum aliquando vitiet, vel suspendat? negativè, si retineat naturam modi, & non degeneret in conditionem. Ita Sot. in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. concl. 1. Lud. Lop. p. 2. Instruct. nov. de Matr. c. 42. paulo post princ. Sanch. l. 5. D. 19. n. 9. Conink D. 29. de Sacr. n. 46. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 10. Zœf. hic n. 16. Engl. n. 3. Pirhing n. 30. Schambog. n. 44. Wiestner n. 55. Reiffenstuel n. 63. Magnif. P. Schmier p. 1. de sponsal. c. 3. n. 136. & p. 2. c. 2. n. 146. Ratio est, quia modus in hoc differt à Conditione propriè dicta, quod hæc suspendat actum, cui apponitur, ita, ut ante eam impletam obligatio absoluta non consurgat; Modus verò non suspendat actum, sed is statim valeat, & vim suam habeat, etsi Modus ejusmodi nondum impletus sit, cum obligatione tamen, ut alter contrahens modum, cum quo contractus

initus est, impleat. Patet istud etiam in alijs Contractibus; nam si quis dicat: *Dono tibi equum, ut mihi patrocineris apud Principem*, equus eo casu quidem statim fit donatarij, sed ab hoc per ipsam acceptationem Donationis contrahitur obligatio, ut modum impleat, sub quo Donatio ipsi facta est, & apud Principem patrocinium suum interponat.

240 **Ad**di, si retineat naturam Modi; nam aliquando vim Conditionis suspensivæ habet. Porro, ut cognoscatur, quando ceteri debeat Contractus initus sub Conditione suspensiva, & propriè dicta, quando autem sub Modo, attendendum est, utrum contrahens voluerit statim esse actum validum, an verò ut esset validus primùm, quando conditio est impleta. Si statim voluit esse validum, sed alterum contrahentem obligare solum voluit ad aliquid post faciendum, ceteri debet contractum esse sub Modo factum; si verò voluit, ut tunc primùm valeret, quando conditio est impleta, presumi debet, Contractum esse initum sub conditione propriè dicta, & suspensiva. Laym. c. 7. cit. n. 11. Engli hic n. 4. Pirhing ibid. n. 32.

241 **Quæritur** 3. an valeat Matrimonium, cui adjectus est modus impossibilis, v. g. *Contrabo tecum ea lege, ut digito calum tangas, ut montem aureum mihi des*; vel cui adjectus est Modus turpis, & illicitus, v. g. *ut Patrem tuum interficias &c.* Matrimonium eo casu valere, & modum illi adjectum ob favorem Matrimonij haberi pro non adjecto, Paludan. in 4. dist. 29. q. 2. art. 3. concl. 7. n. 22. Sylv. V. Matrimonium 3. q. 12. Molin. tr. 2. de J. & J. D. 208. n. 11. Modus impossibilis, Sanch. D. 19. cit. n. 7. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 11. Pal. tr. 28. D. 2. p. 11. n. 3. Zœf. hic n. 17. Pirhing n. 31. Schambog. n. 45. König n. 29. quod ad effectum, Wietner n. 55. Reiffenstuel n. 63. Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 137. & p. 2. c. 2. n. 143.

242 **Ratio** est, quia conditio impossibilis, vel turpis non vitiat Matrimonium, vel suspendit, sed habetur pro non adjecta, ut dictum est supra n. 60. & 96. ergo multo minus illud vitiat Modus impossibilis, vel turpis, cum hic non suspendat Contractum, sed superveniat illi jam perfecto. *Conf.* quia modus impossibilis, & turpis in ceteris actibus Contractum non vitiat, sed pro non adjecto habetur. ergo nec in Matrimonio, quod sequitur naturam aliorum Contractuum, ut sæpe dictum est.

243 **Quæritur** 4. utrum hoc etiam dicendum sit de Modo contrario substantiæ, aut bonis Matrimonij, quales forent: *Contrabo tecum, ut generationem prolis evites vel donec inveniam aliam ditiozem, aut si pro quæstu adulterandam te tradas &c.* Negant Covar. p. 2. de Sponsal. c. 3. S. 1. n. 7. Molin.

tr. 2. de J. & J. D. 208. n. 3. Sanch. l. 9. de Matr. D. 19. n. 5. Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 7. n. 11. Porro, Barbof. in c. fin. b. tit. n. 5. Bolco de Matr. D. 11. sect. 3. concl. 11. per totam Zœf. hic n. 17. Honor. n. 8. Pirhing n. 30. Schambog. n. 45. König n. 29. fin. Magnif. P. Schmier p. 1. de Sponsal. c. 3. n. 137. & p. 2. c. 2. n. 144. Rationem dant, quia id generatim loquendo in omnibus Contractibus obtinet, quod quando contrahens, dum actu contrahit, vult alterum obligari ad præstandum quidpiam repugnans ipsi substantiæ Contractus, satis significat se non habere veram, & seriam voluntatem inveniendi talem Contractum; sine vera autem voluntate, seu consensu Contractus non subsistit. ergo &c. *Conf.* nam, ut n. 117. dictum est, conditio contraria substantiæ Matrimonij adjecta Matrimonio vitiat Matrimonium. ergo & Modus, cum videatur eadem esse de utroque ratio.

Hæc Sententia probabilis est tum ab authoritate, tum a ratione; probabilior tamen videretur affirmativa, videlicet non obesse Matrimonio etiam Modum contrarium substantiæ Matrimonij adjectum Matrimonio, sed eum, ut ceteros modos impossibiles, & turpes, pro non adjecto haberi. Ita Sor. in 4. dist. 29. q. 2. art. 1. concl. 1. Petr. de Ledem. de Matr. q. 47. art. 5. dub. 3. fin. Palao tr. 28. D. 2. p. 11. S. 5. n. 3. Perez D. 16. sect. 15. n. 14. Engli hic n. 7. Wietner n. 55. Reiffenstuel n. 64. quibus accenseri possunt omnes illi, qui indistinctè asserunt, Matrimonium contractum sub modo statim valere, acsi Modus adjectus non esset. *Ratio* est, quia modus, & ex eo orta obligatio posterior est, & supervenit Contractui Matrimoniali jam perfecto, cui adjectus est, igitur valorem illius non potest tollere. *Conf.* quia quando agitur de Matrimonio, & ejus valore, semper capienda est illa præsumptio potius, ex qua dicatur subsistere, quam ut illud intereat. subsistet autem, si dicatur contrahens in illud consensisse absolute, nec valorem ejus alligasse Modo adjecto. ergo &c.

Ad Argumentum Adversariorum Ratio n. præc. allata probat, idem dicendum esse de ceteris Contractibus, si Modus ejusmodi illis adjectus sit, & is intra modi existentiam sistat, & non participet potius naturam conditionis. *Ad Conf.* negatur paritas; nam consensus dependenter à conditione elicitur, & hujus existentia alligatur; non verò elicitur dependenter à Modo, neque alligatur ejusdem existentia. Et hinc non obstat, quòd contrahens sub tali modo intendat obligare alterum ad aliquid contrarium substantiæ Matrimonij; nam etsi hoc ita sit, & alter fortasse hujusmodi obligationem acceptet, quia tamen consensus in

Matrimonium absolutus est, & à neutro alligatur hujusmodi obligationi, aut eventui, quem ista respicit, idcirco istud valori Matrimonij nocere non potest, quippe consensus praestitus est independenter ab eo, quod est contrarium substantiae Matrimonij.

146 Quæritur §. quam vim habeant Sponsalia, vel Matrimonium, quæ contrahuntur in diem certum, vel incertum? Resolvendum esse, utrum dies adjectus sit per modum termini à quo, ut Sponsalia, vel Matrimonium quoad suos effectus pro contracto habeatur à tempore existentis diei; an verò tanquam terminus ad quem, ut adveniente die, Sponsalia, vel Matrimonium obligare cessent.

Si primum, dies adjecta, sive certa illa sit, sive incerta, habet vim Conditionis suspensivæ, & facit, ut ante diem signatam obligatio Matrimonialis, vel Sponsalitia non nascatur. Si secundum, habet vim conditionis resolutivæ; cons. sic contracta Sponsalia de futuro valent, non valet sic contra-

ctum Matrimonium, utpote à quo Conditiones resolutivas n. 14. rejecimus.

Ex quo patet invalidè contrahi Matrimonium, si quis dicat, *Contrabo tecum ad certos annos, ut hac, vel illa circumstantia eveniente. vel non eveniente possim iterum discedere, aut alteri nubere*, prout in multis locis faciunt Hæretici, utpote qui cum hac expressa, sibi que prælecta conditione contrahunt, ut una pars discedere, & alteri prohibito queat nubere, si compars adulterium committat, vel ab Hæresi ad Fidem Catholicam se convertat. Reiffenstuel hic n. 48.

Superesset altera Rubricæ pars, scilicet de Conditionibus appositis in alijs Contractibus: sed quia de his sufficienter actum est tum in *Libr. 1. Tit. 31. de Pactis*, tum in *Libr. 3. Tit. 14. de precarijs*, & pluribus alijs consequentibus, idcirco non est necesse hic ea repetere. Solum hic noto, Matrimonium, & Contractus alios hic pares esse: & hinc ut Matrimonio, ita & alijs Contractibus adjici modum, & conditiones posse.

TITULUS VI.

Qui Clerici, vel Voventes Matrimonium contrahere possunt.

Præfens Rubrica tria Conjugiorum Impedimenta nobis offert, duo Dirimentia, videlicet Ordinem Sacrum, & Professionem Religiosam, & tertium Impediens,

Votum Castitatis Simplex: quibus ob similitudinem quandam Disparitatem Cultus annectemus.

§. I.

De Ordine Sacro.

SUMMARIUM.

1. 2. Ordo Sacer dirimit Matrimonium contrahendum.
3. Quod procedit etiam in Clericis Orientalis Ecclesie.
4. In minoribus Ordinibus constitutus Matrimonium validè, & licitè contrahit.
5. Solvuntur Argumenta opposita.
6. Sponsalia ante contracta dirimuntur per Ordinem Sacrum.
7. Non tamen Matrimonium, etiam ratum tantum.
8. Et ita ordinatus absque consensu conjugis efficitur Irregularis.
9. Respondetur ad Rationem dubitandi.
10. Quo Jure Ordo Sacer dirimat Matrimonium contrahendum? Rationes dubitandi.
11. Deciditur dirimere solum Jure Ecclesiastico.
12. 13. 14. Rationes assertionis.
15. Satisfit Argumentis oppositis.
16. An Impedimentum istud inducat Ordo Sacer, susceptus ante usum rationis?
17. Vel ante pubertatem adeptam? Rationes dubitandi.
18. Defenditur Negativa.
19. Diluuntur argumenta opposita.
20. Quid, si quis ad ejus susceptionem inductus est vi absoluta?
21. Vel metu gravi injustè incusso?
22. Fundamenta Sententiæ negantis, eo casu contrahi obligationem continentie.
23. Prefertur Sententiæ affirmans.
24. Rationes istius.
25. Respondetur ad opposita.
26. Quam obligationem contrahat, qui Sacrum Ordinem suscepit invalidè?
27. 28. 29. An saltem ad continentiam teneatur ex Voto Simplici?
30. An conjugatus ad Ordines promoveri possit, invita conjugè?
31. Quid dicendum de Ordinibus minoribus?
32. Casus, quibus promoveri, invita uxore potest.